

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Apostolica contra nostri temporis hæreses

In quibus Loca illa explicantur, quæ Hæreticj hodie (maximè Caluinus & Beza) vel ad sua placita stabilienda, vel ad Catholicæ Ecclesiæ dogmata infirmanda ...

In Epistolam B. Pauli ad Romanos

Stapleton, Thomas

Antverpiæ, 1595

Argumentum Cap. XI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39447

qui, non obedire, nullum esset novum peccatum, quia natura vires excedit fidei donum) alij captivare intellectum in obedientiam fidei gratiae ductum sequentes nolunt, alij volunt.

Argumentum Cap. XI.

DOCEAT reliquias Iudaeorum saluatas esse beneficio gratiae Christi, reliquos in sua caecitate mansisse: Gentes tamen ad fidem vocatas illis insultare non debere, ne & illi excidantur. Denique & ipsos Iudaeos tandem ad fidei notitiam & complexum perventuros exemplo Gentium, sicut Gentes ob incredulitatem Iudaeorum venerunt. In qua gratiae dispositione altitudinem divinae sapientiae admirando concludit.

2. *Non repulit Deus plebem suam quam praesciuit.*

Prædestinatio cur
modo electio modo
præscientia vocetur.

QUUM ad prædestinationem cuiusque adulti duo necessaria sint, nempe & Dei electio secundum propositum suum per gratiam (hoc est, voluntas conferendi ea auxilia gratiae, quibus prævidet prædestinatum ad vitam æternam perventurum) & præterea ipsa Dei præscientia, quod talibus gratiae auxilij

illis prædestinandus ipse de facto ita sit vfu-
 rus, vt ad beatitudinem perueniat, quodum
 prior vera & vnica causa est prædestinatio-
 nis, ratione ipsius prædestinati; altera nec
 causa nec origo, sed ei coniuncta: propter-
 ea Scripturæ sanctæ prædestinationem hanc
 diuinam modò ex vno capite appellant ele-
 ctionem secundum Dei propositum; modò ex alio
 capite eam nominant præscientiam, & præde-
 stinatos appellant præscitos à Deo, vt hic
 Paulus Iudæos electos vocat præscitos; præ-
 scitos nempe, quòd in beatitudinem (me-
 diantibus certis gratiæ auxilijs, & eorum
 recto vfu) liberè peruenirent. Calvinus hoc
 loco ab hoc legitimo sensu abhorrens, ita
 scribit: *Præcognoscendi verbo non intelligo specu-*
lationem nescio quam, qua præsciuerit Deus qua-
lis quisque futurus esset; sed beneplacitum, quo sibi
delegit in filios, qui nondum nati in eius gratiam se
inquinare non poterant. Ita ille præscientiā cum
 electione confundit, nec alteram ab altera
 distingui patitur. Atqui eas distinguit Pau-
 lus, distinguit & Petrus. Paul. his verbis: *Quos*
præsciuit, & prædestinavit cōformes fieri imagini filij
suæ; quæ verba, quomodocūque cōstruantur,
 præscientiā à prædestinatione distinguunt;
 atque ita distinguunt, vt vel eam designent
 quæ secundum nostrū intelligendi modum
 prædestinationem præcedit, de qua cap. 9.
 dictum est; vel eam quæ cum ipsa prædesti-
 natione coniuncta est, de qua mox dicemus.

Xx 5 & de

Præscien-
 tia & ele-
 ctio distin-
 guuntur.
 Rom. 8.

Præscientia
 in Deo
 duplex.

1. Pet. 1. & de qua Petrus hoc modo loquitur, *Electi aduenis secundum præscientiam Patris.* Manifestè affirmat electos secundum quandam Dei præscientiã tales esse, id est, esse in diuina electione vel circa ipsos electos quandã Dei præscientiam, non quæ ipsa sit electio, sed cui electio conformis respondeat ac conueniat. Quæ qualis sit, quia de ea loquitur hoc loco Apostolus, paucis explicabo.

Præscientia prædestinationi coniuncta quæ. Præscientia in Deo, secundum quam fit electio, est cooperationis humanæ futuræ & perseverantiæ simul electorum præuisæ; non illa simplicis intelligentiæ, qua nouit cooperationem vt possibilem, aut vt futurã conditionaliter, si hæc aut illæ circumstantiæ ponantur (quæ, vt dixi, secundum nostrũ intelligendi modũ ipsam prædestinationem præcedit, & ad Dei prouidentiam electis ac reprobis communem, non ad ipsam prædestinationem propriè pertinet, vt supra cap. 9. explicatum est) sed est illa quæ visionis dicitur, qua Deus nouit cooperationẽ futuram in actu absolutè, ideòque præscientia quædam non simpliciter speculatiua sed prædictica est, sine qua nullos ad ultos prædestinat. Hæc præscientiã futuræ cooperationis actualis in quolibet prædestinato (à qua tanto peius abhorret Calvinus, cum ipsa Dei prædestinatione perpetuò coniunctam esse, ne à nobis fingi videatur) à S. Augustino, qui vnus maximè causam prædestinationis ali-

quam

quam quoad omnes eius effectus in prauis electorum bonis operibus sapientissime semper negat, agnitam ac traditam fuisse docebo. Sanè in libro de prædestinatione Sanctorum ita scribit: Quod Apostolus dicit de

Cap. 10.

bonis operibus, quæ preparauit Deus vt ambulemus in illis, prædestinatio est, quæ sine præscientia non potest esse. Prædestinatione quippe Deus ea præscit quæ erat ipse facturus. Et iterum paulò post:

Cap. 19.

Cum nos prædestinauit, opus suum præsciuit, qui nos sanctos & immaculatos facit. Hæc ille. Rursum in libro de bono perseuerantiæ: Hæc dona Dei,

Cap. 17.

in quibus est incipere credere, & in fide perseuerare, si nulla est prædestinatio, non præsciuntur à Deo. Præsciuntur autem. Hæc est igitur prædestinatio quam defendimus. Atqui hæc dona Dei, & hæc opera Dei, in electis suis non fiunt absque electorum suorum cooperatione libera, vel saltem (vt Calvinistæ volunt) actione spontanea. Vtrumque igitur Deus prædestinando præsciuit, & præsciendo prædestinauit.

De libero
arb. lib. 3.
cap. 4.

Vnde alibi idem Augustinus: Qui omnes rerum causas præsciuit, profecto in eis causis nostras voluntates ignorare non potuit, quas nostrorum operum causas esse præsciuit. Quare iterum atque iterum hanc doctrinam, vt indubitatè clarissimam, idè celeberrimus gratiæ diuinæ Doctor tradidit. An quisquam (inquit) dicere audebit, Deum non præscisse quibus esset daturus vt crederent? aut quos daturus esset filio suo, vt ex eis non perderet quendam? Quæ vique si præscit (non personas

De bono
perseuer.
cap. 14.

tan.

tantum, sed & fidem atque opera) præscit
beneficia sua, quibus nos dignatur liberare, præsci-
uit. Moxque ipsam prædestinationem ita de-
finit, ut præscientiam cum ea indiuiduo nexu
coniungat: Hac prædestinatio sanctorum nihil
aliud est, quam præscientia & præparatio beneficio-
rum Dei, quibus certissime liberantur quicunque
liberantur. In prædestinatione non solum est
præparatio ex beneplacito, sed etiam præ-
scientia cum beneplacito. Tandem hunc ip-
sum Pauli locum pertractans B. Augustinus,
ubi disertè docet ex his Pauli verbis præsci-
entiae nomine significari prædestinationem,
quia Dei dona, quæ electis conferuntur ut salui
fiant, à prædestinante Deo præsciuntur, post aliquâ
disputationem ita concludit: Nullus igitur,
qui hac intelligit, negare vel dubitare permittitur,
ubi ait Apostolus, Non repulit Deus plebem suam
quam præsciuit, prædestinationem significare voluisse.
Præsciuit enim reliquias quas secundum electio-
nem gratia fuerat ipse factururus: hoc est ergo, præ-
destinavit. Sine dubio enim præsciuit, si prædestina-
uit: sed prædestinasse, est hoc præscisse quod erat ip-
se factururus. Opera gratiæ intelligit, quæ in
suis electis operatur Deus, ut ad salutem per-
ueniant. Vnde paulò post ita scribit: Hac om-
nia, initium scilicet fidei, & cetera usque in finem
dona sua, Deus largiturum se vocatis suis esse præ-
sciuit. Hæc ille. Deus ergo, quoscunque præ-
destinat, non solum ex beneplacito præde-
stinat, quoad personas ipsas electas; nec ut
abso-

Id e. 19.

Cap. 11.

absolutè saluandos, quia electos; sed cum præscientia eorum omnium quæ Deus in illis operaturus est; cum præscientia, inquam, beneficiorum gratiæ, fidei, charitatis, perseuerantiæ, eos prædestinat: quibus median-
tibus saluantur, quicunque adulti saluantur. Sic non finem præcise, sed finē per media, nec prius finem quàm media, Deus prædestinat. Hac de causa ipsa prædestinatio, non solum electio, sed & interdum præscientia in Scripturis vocatur, vt ex hoc ipso Pauli loco B. Augustinus loco nuper citato accuratè probat. Cap. 18.
suprà.

Quæ sanè omnia idcirco contra Calu-
num ex B. Augustino hoc loco accumulauit,
quia præscientiæ velo electionem non modò obscu- Instit. l. 3.
c. 22. n. 1.
& seqq.
rari, sed & aliunde quàm ex Dei beneplacito origi-
nem accipere, Calvinus conqueritur; ideoque
Deum absque yllo respectu ad hominum futuram
cooperationem quasumque voluntates, consilio ac
decreto suo, quod earum omnium considerationem
antecedat, prædestinare affirmat, in hanc suam
sententiam vnum Augustinum trahens,
quum seculis omnibus alios magnos authores sibi
aduersari fateatur. Atqui ex præceden-
tibus apparet, non secus Beatum Augu-
stinum quàm alios Doctores omnes, præ-
scientiam fidei, charitatis, perseuerantiæ,
aliorumque bonorum operum & bene-
ficiorum Dei, quibus ad salutem prædesti-
nati perueniunt, cum ipsa prædestinatione
diui-

diuina intimè & indiuiduo nexu cōiunctam agnoscere ac docere. Qui huius præscientiæ doctrinam à Scholasticis Theologis latius explicatam & solidè confirmatam videre cupit, legat Gregoriū à Valentia in Sanctum Thomam.

Valen. in 1
par. q. 23.
puncto 4.

4. Reliqui mihi septem millia virorum qui non cur-
nauerunt genua ante Baal.

I Neptè & pertinaciter his verbis & hoc exemplo abutuntur horum temporum hæretici, vt similem Christianæ Ecclesiæ statum esse hodie ostendant, postquam illi suas hæreses, Ecclesiæ Christianæ ante tot se-
cula incognitas, propalare & propagare cœ-
perunt. Calvinus, cum cæteris insaniens, ita in hunc locum scribit: Hoc animadvertant le-
ctores: quod Paulus temporis sui statum diligenter cum vetusta Ecclesiæ conditione tum hoc loco tum etiam alibi comparat, non mediocriter hoc ad fidei confirmationem valere, dum reputamus nihil nobis hodie accidere, quod non olim experti sint sancti Pa-
tres. Scimus enim quàm grauis machina sit ad tur-
bandos infirmos animos nouitas. Sed & in sua pestilenti Institutione idem exemplum his
verbis premit: Quamuis istis vastitas qua no-
bis vndique occurrit (Catholicæ Ecclesiæ toto orbe diffusæ faciem suorumque paucitatem intelligit) nihil residuum esse clamet, sciamus ta-
men fructuosam esse Christi mortem, Deumq; mi-
rabiliter Ecclesiam suam quasi in latebris seruare;
sicut

Inft. lib. 4.
cap. 1. n. 2.

fuit Elia dictum est, *Seruaui tibi septem millia vi-*
rum, &c. Sed hoc de Elia tempore exem- Elia exē-
 plum, tametsi ad primordia nascentis Ec- plum te-
 clesiae, vel potius ad gentis Iudaicae seruatas clesiae
 reliquias, sapienter ab Apostolo accommo- Christi
 datum fuit; tamen ad Ecclesiam Christi iam propaga-
 propagatam, & ad plenitudinem Gentium ta accom-
 quae ex delicto Iudaeorum intrauit, idem ex- modari
 emplum nullo modo accommodari potest nō potest.
 aut debet. Primum, quia non in Samaria,
 ubi ista paucitas occulta erat, & Elias sibi
 solus, qui legem Dei teneret, videbatur, vera
 Iudaeorum Ecclesia erat, aut publicus aliquis
 Dei cultus, vel Synagogae status, sed in regno
 Iudae & Ierusalem: idque tanta frequentia,
 ut cum in idololatræ Samaria penè solus
 videretur Elias qui verum Deum coleret,
 in illo tamen regno, Rege Iosaphat tum tē- 2. Par. 17.
 poris regnante, pio admodum Rege & diui-
 ni cultus studiosissimo, praefer vniversam
 plebem plusquam decies centena millia pu-
 gnatorum fuerint, qui omnes veram Syna-
 gogam satis amplam & copiosam & specta-
 bilem constituerunt. Imò hoc exemplum
 aduersum haereticos hodie valet. Nam ut
 Lutherus in Saxonia, Cinglius in Heluetia,
 Calvinus in Sabaudia, quum suas haereses
 primò propalabant, penè soli videbantur
 qui illas nouitates amplecterentur (ob quam
 maximè causam hoc Samaritanæ vastitatis
 exemplum auidè arripiunt) ita eodem tem-
 pore

pore in Catholica, Apostolica, & Romana Ecclesia numerosissimæ gentes Christum coluerunt, & veram Christianam Ecclesiam florentem & spectabilem reddiderunt, sicut in regno Iudæ ac Ierusalem credentes & pii Iudæi Samaritani schismatis tempore. Et obseruandum, nostros hodie hæreticos ac schismaticos à schismate Samaritano exemplum capere. Deinde, defectus iste seu eclipsis Synagogæ non solum ex parte Samariæ iam tum à vero Dei cultu abalienatæ, sed etiam ex parte reliquarum tribuum, atque ipsius adeò Hierosolymæ, (quod non adeò diu post sub Manasse impio Rege accidit) in exemplum trahi non debet, ut eadem vastitas in Ecclesia Christi per totum semel orbem propagata, futura videatur; tum quia *in melioribus re-promissionibus noui Testamenti status* sancitus est, dicente Christo ipso de Ecclesia sua per omnes gentes diffundenda, *Portæ inferi non præualebunt aduersus eam*; tum quia (quod ex hoc ipso capite aduertere hæretici debuerunt) non sicut delictum Iudæorum salus erat Gentibus, & per ruinam eorum plenitudo Gentium intravit (quod Prophetarum vaticinijs prædictum Paulus hic demonstrat) sic Catholice per orbem Ecclesiæ delictum salus futura est nescio quorum aut Lutheranorum, aut Calvinistarum, aut alicuius alterius sectæ; aut per ruinam Catholicorum, plenitudo quorum-

Synagogæ
eclipsis
Ecclesiæ
non præ-
iudicat.

Hebr. 9.

Mat. 16.

quorundam, qui se Euangelicos, Reforma-
 tum Ecclesiam, Protestantes venditarent,
 similiter intraret; aut vlla de hac re vatici-
 na prophetica extant. Terret quidem sa-
 labriter & sapienter Apostolus hoc ipso ca-
 pite Christianos Gentiles, qui veluti oleaster
 inserti sunt in oliuam, ne gloriantur aduersus
 vere oliuæ ramos, ne & ipsi propter incre-
 dulitatem frangantur; & qui nunc excisi
 erant, propter incredulitatem Gentium ite-
 rum inserantur: potens est enim Deus ite-
 rum inserere illos. Sed tota hæc commina-
 tio Iudeis quidem patrocinari poterit prop-
 ter variarum Gentium apostasiam (quam
 oculis nostris cernimus) ad Christi fidem
 conuertendis, nostris autem hodie Luthe-
 ranis, Calvinistis, aut alijs quibuscunque
 Euangelicis patrocinari non potest; nisi se
 Iudeos esse profiteantur, qui Gentibus pro-
 pter incredulitatem excisis, easque æmulati,
 Euangelium regni tandem complectentur.
 Tandem, adeo hoc exemplum de tempore
 Eliæ quamlibet hodie Protestantum sectam
 non iuuat, vt quum illi in orbe musitare
 cepissent, magnamque illam vastitatem
 cernerent de qua Calvinus loquitur, nec se-
 ptem millia nec septem homines toto orbe
 numerari potuerint ipsorum religioni per
 omnia conformes, quos Deus veluti puras
 & immaculatas reliquias seruauerit. Quam
 ob causam quum nisi quatuor essent qui anno

Sleidanus
lib. 3.

1521. à duce Saxoniæ Ioāne Frederico Mis-
sæ abolitionem peterēt, illéque paucitatem
illā exhorreret, quatuor illi, de reliquijs oc-
cultis nihil somniātes, Duci fortiter persua-
dent, quòd numero superentur, nihil esse noui; sem-
per inde à mundo condito maiorem hominum partem
reslisse vera doctrinæ, ac veritatem paucorum esse.

5. Reliquia secundum electionem gratia salua sa-
6. sta sunt. Si autem ex gratia iam non ex ope-
ribus: alioquin gratia iam non est gratia.

QUæ de præscientia bonorum operum
seu futuræ cooperationis humanæ, di-
uinæ prædestinationi coniuncta, nuper hoc
ipso capite & suprâ cap. 9. diximus, ex his
Apostoli verbis, à corruptela Calviniana re-
purgatis, fortiùs & solidiùs stabilientur. Sanè
omnem in negotio prædestinationis, adeòq;
totius iustificationis ac salutis humanæ, bo-
norum operum præscientiam, respectum,
considerationem, ex hoc loco valde refutari
posse iudicauit Calvinus, qui idcirco multis
verbis hunc locum premit: quorum nihil
prætermitemus; ac breuiter tamen (Deo
dante) expediemus, quia de tota causa in
præcedentibus vbertim satis disputatum est.
*Amplificatio (inquit) hæc est sumpta ex compara-
tione contrariorum. Sic enim habent inter se Dei gra-
tia & meritum operum, vt, qui alterum statuit,
alterum euertat. In causa electionis diuinæ ad
primâ gratiam, de qua hîc Apostolus loqui-*
tur,

tur, verissimum hoc est. Quid ex eo inferet
 Calvinus? Porro si nulla operum consideratio in
 electione admitti potest, quæ non obscurat gratuitam
 Dei bonitatem, quam nobis ratopere in ea commen-
 datam voluit; viderint phrenetici quid Paulo re-
 spondeant, qui causam electionis faciunt quam in no-
 bi dignitatem Deus praevidet. Vide impostoris
 fraudem. Ab exclusis operum meritis transit
 astute ad omnem operum considerationem
 excludendam. A simplici operum præscien-
 tia cum ipsa electione coniuncta, transit astute
 ad causam electionis in ipsis operibus po-
 nendam. Atqui iam ostendimus, esse quidam bono-
 rum operum (quæ Dei dona sunt) in Deo præ-
 scientiâ electioni coniunctâ, non tamē quæ
 ipsius electionis aut causa, aut origo sit, aut
 conditio sine qua non Deus tales eligeret;
 sed huiusmodi, ut stante tali præscientia, ex
 solo tamē suo beneplacito tales Deus delege-
 rit quos ex suæ gratiæ donis credituros & per-
 severaturos præcipuit: possetque tales ex suo
 beneplacito non eligere. Ita hæc operum con-
 sideratio & præscientia in Deo, ut nulla ele-
 ctionis causa est, sic gratuitâ Dei bonitatem
 nullo modo obscurat, sed eius admirabilem
 iustitiam ac sapientiam excellenter com-
 mendat. Pergit Calvinus: Nam siue futuris
 siue præteritis operibus locum aliquem dederis, recla-
 mabit hæc Pauli sententiâ, quæ dicit gratiam operi-
 bus nihil facere reliquum. Pauli sententiâ hæc
 est: Si ex gratia est electio, iam non ex operibus.

Calvinus
astute re-
tegitur.

Operum
præscien-
tia, Dei
beneplaci-
tum non
obscurat.

Y y 2

id est

Opera ele
ctionis
causa non
sunt.

id est: Si causa electionis ex parte Dei est
gratia, profecto causa eiusdem electionis
ex parte Dei non possunt esse opera homi-
num, seu futura, seu preterita. Illa particula,
ex, apud Paulum causalis est. Hæc sententia
nostra non reclamatur, qui non alium operi-
bus locum damus in electione diuina, quam
quod ea singula à Deo præcognosci & à
Deo præuisa fuisse asserimus, iuxta apertis-
simam B. Augustini doctrinam ex Scriptu-
ris deductam, ut nuper explicatum reliqui-
mus. Pergit Calvinus: *Non hic de nostra cum Deo
reconciliatione disputat Paulus, nec de medijs vel pro-
pinquis salutis nostre causis; sed alijs ascendit,
cur Deus ante conditum mundum quosdam elegerit,
alijs præteritis.* Vera sunt hæc: agit Paulus de
electione Dei æterna, quæ ex pura gratia &
ex solo eius beneplacito facta est, quatenus
vel ipsam primam vocantis & præuenien-
tis Dei gratiam significat, vel omnes simul
electionis effectus complectitur, non de iu-
stificatione aut glorificatione in tempore
seorsim acceptis, quæ alias medias & pro-
pinquas causas ex parte nostra habent, quas
& singulas Deus præuidit, quia singule ipsius
Dei opus sunt, quatenus ex eius gratia, do-
nis, & auxilijs promanant. Pergamus: *Deum
aliunde adductum esse negat ad hoc discrimen, quam
mero suo beneplacito.* Non aliunde, id est, non
ex alia causa, verum est. *Nam si quis operibus
detur locus, tantundem gratiæ detrabi contendit.*

Omni-

Omnino si opera ponantur ut causa electionis, quæ prorsus gratuita est, tantumdem gratiæ detrahitur. Sed hoc dato operibus loco, ut ea à Deo prævideantur, veluti unus partialis effectus (non causa) electionis diuinæ, quæ vicissim alterius effectus eiusdem electionis causa quædam sint, gratiæ diuinæ nihil detrahitur, sed gratia diuina plurimum illustratur; quæ sic suos electos ab æterno saluare decreuit, ut eisdem gratiæ suæ auxilia ab æterno præordinauerit; atque ut ipsi suæ salutis cooperatores essent, incredibili bonitate disposuerit. Cōcludit Calvinus: *Vnde sequitur, operum præscientiam cum electione perperam misceri.* Ex operum consideratione antedicta, eorum præscientia adeo cum electione perperam non miscetur, ut (quem admodum disputat S. Augustinus) *si nulla esset operum præscientia, nulla esset prædestinatio.* Sed premit adhuc & vrget magis Calvinus: *Nam si Deus alios eligit, alios reprobat, prout salute dignos vel indignos fore præsciuit, iam posita operum mercede, non regnabit sola Dei gratia, sed dimidia tantum ex parte causa electionis erit.* Nam sicuti antea Paulus in iustificacione Abrahæ disseruit, ubi rependitur merces, non vltro conferri gratiam; ita nunc ex eodem fonte argumentum ducit, si in rationem veniant opera, ubi Deus certum numerum in salutem adoptat, deberi mercedem: itaque non fore gratuitum beneficium. Respondeo: Præscientia operum in Deo prædestinate si ita ponatur,

Yy 3 vt cer-

De præde-
stinat. SS.
cap. 17.

ut certos homines prædestinaverit, prout eos dignos vel indignos fore præsciuit, intelligendo illud, *prout*, per modum causæ, aut originis, aut conditionis sine qua non; sequeretur sanè quod Calvinus dicit, non solam Dei gratiam in causâ electionis regnaturam, sed quod ex aliqua tantum parte causâ electionis gratia foret. Nunc verò hæc operum præscientia non ita in Scripturis citatis aut à D. Augustino ponitur, ut sit ipsius electionis aliqua causa, origo, aut conditio, sine qua Deus non prædestinaret quos prædestinavit, sed tantum ut sit ipsi prædestinationi coniuncta; quando quæ Deus in electis suis facturum erat, ignorare non potuit, sed necessariò ab æterno præsciuit. Hoc modo sola Dei gratia in Dei electione regnat, & operum tamen præscientia in Deo necessariò ponitur. Semper Augustinus, ut præscientiam causalem & quorumlibet operum à Dei electione remouet, ita præscientiam de facto & operum gratia cum ea coniungit. Quod vno adhuc in loco distinctius facit: *Quod Apostolus dicit, Elegi vos ante mundi constitutionem, si propterea dixit, quia præsciuit Deus credituros, non quia facturus erat ipsos credentes, contra istam præscientiam (scilicet partim causalem, & quia præsciuit, partim quorumlibet operum) loquitur Filius dicens: Non vos me elegistis, sed ego elegi vos: cum hoc potius præscierit Deus (hæc est iam alia præscientia*

Gratia sola in electione regnat.

De prædestinat. SS. Cap. 17.

operum gratiæ & de facto) quod ipsi cum fuerant electuri, ut ab illo merebantur eligi. Tollit unam præscientiam, causalem scilicet, si-
 deiq; & operum ex proprijs viribus, in electione gratiæ; & ponit statim aliã præscientiam operum gratiæ; de qua etiam addit, quod rationem meriti habeat respectu alterius electionis; scilicet ad gloriam. Quod ipsi enumerant electuri, est opus gratiæ in Apostolis, ut ab illo merebantur eligi; supple ad gloriam, quæ cadit sub merito; non ad ipsam primam gratiam, quam nemo mereri potest.

Iam verò disputatio Pauli de iustificatione Rom. 4. ne impij, quam ex iustificatione Abrahæ deducit, cum hac præsentis hoc cõmune habet, quod neque illius iustificationis neq; huius electionis opera aliqua humana sint causa, sed sola Dei gratia vera vtriusque causa existat. Hoc tamen discrimen est, quod quum ibi de prima iustificatione in tempore agatur, quæ ex primis est prædestinationis effectibus, hic verò de electione æterna in mente diuina; in illa, opera præcedentia excluduntur, partim veluti iustificationis meritum, (eò quod primam iustificationem nemo mereri queat) partim ut opera sine fide & gratia Christi; quibus si iustificatio coram Deo rependeretur, merces esset, nõ gratia: in hac verò, opera prauis remouentur; propter quæ si electio fieret, non illa esset

gratuita, sed per modum iustæ mercedis re-
 pendi videretur. Vtrobique opera à ratione
 causâ remouentur: sed illic opera de factò
 præcedentia, hîc de futuro præuisa; illic quo
 ad rationem meriti, hîc quoad causam quam-
 cunque mouentem; illic opera sine auxilio
 gratiæ merè humana, hîc opera ipsius gratiæ
 Dei. Illorum enim præscientia cum electio-
 ne diuina coniuncta est. Sed vaser Caluinus
 de mercede operum in hac causâ electionis
 diuinæ loquitur, quasi diuina electio quo-
 modocunque considerata omnem mercede-
 dem operum remoueret; sic enim profequi-
 tur, locumque tandem concludit: *Tametsi
 autem hîc de electione sermo est; quia tamen gene-
 ralis est ratio qua Paulus vtitur, ad totam salutis
 nostræ rationem extendi debet: vt intelligamus to-
 ties pronuciari, nulla esse operum merita, quoties
 salus nostra Dei gratia tribuitur: vel potius vt cre-
 damus toties in nihilum redigi operum iustitiâ, quo-
 ties gratia nominatur.* Hic fuit Calvinianæ hoc
 loco disputationis scopus, hic finis, hæc me-
 ra ad quâ hætenus collineauit. Quod Pau-
 lus de electione dixit, vult ad totam salutis
 nostræ rationem extēdi, id est, de singulis di-
 uinæ electionis effectibus seu medijs ad sa-
 lutem intelligi. Sed quis hoc ei dabit? aut
 quomodo hoc probat? *Quia* (inquit) *genera-
 lis est ratio qua Paulus vtitur.* Intelligit propo-
 sitionem Pauli esse generalem qua sic ar-
 guit: *Si ex gratia, iam non ex operibus.* Est qui-
 dem,

dem, est propositio generalis, & perpetua
 vera; sed pro ratione subiectæ materiæ, de
 qua effertur, aliter & aliter intelligenda. Gratia di-
 uerso sen-
 su opera
 excludit.
 Electio æterna, de qua hic Paulus agit, *non*
ex operibus est, quia ex gratia, hoc sensu: Nulla
 opera, vel futura, vel præterita, electionis
 Dei æternæ causa esse potuerunt: de quo
 iam satis diximus. Iustificatio impij de qua
 ad Rom. 4. Paulus agit, *non ex operibus est,*
quia ex gratia, hoc sensu: Nulla præcedentia
 opera causa esse possunt meritoria iustifica-
 tionis impij: vel (quod idem est) iustificatio
 impij nunquam redditur operibus præce-
 dentibus tanquam merces. Sic in æterna Dei
 electione, & in prima hominis iustificatio-
 ne, sola regnat Dei gratia, ut sola & unica
 efficiens causa utriusque. Atqui in tota salu-
 tis nostræ ratione alius adhuc est diuinæ
 gratiæ nobilissimus effectus præter hæc duo:
 nempe ipsa in tempore glorificatio. Rom. 8.
Quos enim prædestinavit, hos & vocavit: quos autem
vocavit, hos & iustificavit: & quos iustificavit, hos
glorificavit. Ad glorificationem electorum
 sic concurrit gratia, ut etiam concurrat ope-
 ra: opera quidem ipsius gratiæ, cuius auxi-
 lio fiunt, ipsorum tamen glorificandorum
 opera, qui *Dei gratiam in vacuum non accepe-* 2. Cor. 6.
runt, sed, acceptis gratiæ talentis, sicut boni 1. Matth. 25
serui ac fideles superlucrati sunt; & fideliter in vi-
nea Domini sui laborantes, recipiunt mer-
cedem. In hac glorificatione, electionis di-

uinæ ultimo effectu, non habet præcisè & generaliter locum hæc consequentia, *Si ex gratia, non ex operibus*; dico non præcisè, quia & ipsa opera, gratiæ Dei opera sunt; ut sic operum mercedem accipientes, *gratiam pro gratia accipiamus*; quæ propterea, ut à Dauide *corona misericordiæ & miserationis*, sic à Paulo *corona iustitiæ* vocatur; & ut ab ipso Paulo *Gratia Dei*, sic à Christo *operariorum merces* nuncupatur. Quare plenum fallaciæ ac dementiæ est quod concludit Calvinus, *toties in nihilum redigi iustitiam operum, quoties Dei gratia nominatur*: de qua re iam sæpius & vberim contra Calvinum in hac epistola disputatum à nobis est. Sanè operum humanorum iustitia quæ sine fide Christi, & solis naturæ viribus, aut ex sola doctrina legis fiunt, toties in nihilum redigitur, quoties Dei gratia prædicatur: sed operum iustitia quæ in fide Christi & ex gratia Christi fiunt, per gratiæ Christi prædicationem non secus statuitur, ac stabilitur, quàm effectus per causam, aut quodlibet mouens per principium sui motus, aut denique quodlibet agens per actionis suæ adiuuantes & cooperantes causas. Denique non hîc de operum iustitiaratione vitæ æternæ consequendæ, sed de operibus reliquiarum Iudaicarum vocationem ad fidem præcedentibus agit Paulus; ex quibus negat eos vocationem hanc adeptos, quia *secundum electionem gratiæ, siue gratuitam, vocati*

Gratia &
opera in
giorifica-
tione ele-
ctorum
cõueniunt
Ioann. 1.
Plal. 102.
4.
2. Tim. 4.
Rom. 6.
Matth. 12.

tati sunt. *Quod si ex gratia, non ex operibus* hanc vocationem præcedentibus. Ita non ad omnes salutis nostræ partes hæc Apostoli disputatio trahenda est, quæ de prima tantum eius parte, primaque gratuita vocatione ad fidem agit.

8. *Dedit illis Deus spiritum compunctionis, oculos ut non videant, & aures ut non audiant, usque in hodiernum diem.*

Impius & execrabilis Calvinus, ut horrendam suam in Deum Optimum Maximum blasphemiam tueatur, esse Deum activam peccati causam, & sola sua voluntate homines ad exitium destinasse, idem ex hac Apostoli disputatione non minori cum impudentia quam impietate probare contendit. Quod Apostolus in præcedenti sententia de incredulis Iudæis dixerat, *Ceteri vero excæcati sunt*, hoc Esaïæ vaticinio, alioque Davidico, confirmat. *Sicut (inquit) scriptum est, Dedit illis Deus spiritum compunctionis, oculos ut non videant, aures ut non audiant. Et David dicit: Fiat mensa eorum in laqueum, & in captionem, & in scandalum, & in retributionem illis. Obscurentur oculi eorum ne videant, & dorsum eorum semper incurva.* Hæc autem omnia partim de futura Iudæorum incredulitate veniente Christo, partim de huiusmodi incredulitatis certissima poena, Prophetæ vaticinantur. Esaïas de ipsa futura incredulitate prædicante Christo loquitur, quæ ab ipsorum propria & volunta-

luntaria pertinacia ortum accepit. Vnde
 Matth. 13. Matthæus, Ioannes, & Paulus illam pro-
 phetiam quasi hoc modo impletā allegaue-
 runt. Ac apud Matthæum quidem & Ioan-
 nem huius eorum incredulitatis nullam in
 Deo causam resedisse, contra impium Cal-
 uinum in istis nostris Antidotis demonstra-
 uimus. David de futura Iudæorum post
 Christi glorificationē cæcitate loqui, quam
 hic Apostolus sicuti & aliam designat (de
 eorum quippe incredulitate disputat tam
 prædicante Christo quàm prædicantibus
 Apostolis) quæ in poenam crucifixi Messie
 illis inflicta est, non illos actiue excæcantes
 Deo, sed illos iuste deferente Deo, proximè
 præcedentia apud Dauidem verba luculen-
 ter docent: *Dederunt in escam meam fel, & in siti
 mea potauerunt me aceto. Fiat mensa eorum, &c.*
 Utroque igitur in loco Dei bonitas ab omni
 huius cæcitatis Iudaicæ causa liberatur.

Vide nunc ut Paulum ac Prophetas im-
 pius Calvinus ad suas execrandas blasphemias
 detorqueat. *Hoc* (inquit) *vult Paulus,*
quantum ad reprobos spectat, principium ruinæ ac
damnationis esse ex eo quod sunt à Deo derelicti. At
 aliud Prophetæ à Paulo citati docuerunt.
 Esaias quidem, quod Iudæi *suos oculos claus-*
erunt, ut cæci fierent, sicuti Esaiæ verba Mat-
thæus & Paulus proferunt; David quod
propter crucifixum Christum obscurati sunt ocu-
li eorum, sublato & denegato gratiæ lumine.
 Princi-

Matth. 13.
 11.
 Ioann. 12.
 39.
 Act. 28.
 26.

Rom. 10.

Psalm. 21.

Damna-
 tionis
 causa su-
 prema
 Deus non
 est.

Matth. 13.
 12.
 Act. 28.
 26.

Principium ergo ruinæ ac damnationis in
 ipforum Iudæorū propria malitia, propter
 quam à Deo deserti sunt, non in ipsa primi-
 tus Dei derelictione, iuxta Prophetas quos
 allegat, Paulus ponit. An Pauli sententia
 melius explorari potest, quàm ex Scripturis
 quas ad eius confirmationem allegat? Quid
 ad hanc allegationē Calvinus? *Quæ* (inquit)
Paulus adducit testimonia, quanquam ex varijs po-
tijs Scripturis collecta quàm ex vno loco desumpta
sunt (quid hæc exceptio ad rem, quū sint duo
 integra testimonia, Esaiæ vnum, Davidis al-
 terum, qui & nominatim citantur?) omnia
 tamen videntur aliena esse ab eius proposito, si ex
 circumstantijs suis ea propria expendas. Vbi-
 que enim videas excacationem & indurationem com-
 memorari, tanquam Dei flagella quibus admissa ab
 impijs flagitia vlciscitur. Paulus autem probare hic
 contendit, excacari non eos qui sua malitia iam id
 meriti sunt, sed qui ante mundi creationem reprobati
 sunt à Deo. Hanc sibi hoc loco difficulta-
 tem Calvinus proponit. Contra Pauli con-
 filium, à se confictum, apertè pugnare videt
 Scripturas à Paulo citatas. An propterea
 sententiam mutabit suam, & manifestæ ve-
 ritati locum dabit? Paulum videl. non de
 æterna Iudæorum reprobatione à sola Dei
 volūtate profecta, sed de temporali illa Iu-
 dæorū reiectione (predicato primū Euan-
 gelio) disputare, cuius ipforum propria per-
 tinacia & nequitia ab Esaiā ac Davide præ-
 dicta,

Scriptura-
 rum aper-
 tis verbis
 Cal. non
 cedit.

dicta, vera & vnica causa fuerat? Illud nunc videbimus. *Hunc (inquit) nodum ita breuiter soluas, quod origo impietatis, quæ ita in se prouocat Dei furorem, est perversitas natura à Deo derelicta.* Vide, lector, ne te fallat Calvinus. Aliquid hic pierati consonum dicere videtur; sed mentitur ac fallit. Verum sanè est, remotam quandã omnis impietatis causam esse peccatum originale, & deprauatam ex eo naturam humanam sibi derelictam. Sed propria cuiusque impietatis causa vera, & proxima, est mala cuiusque voluntas; quæ non à Deo sed ab ipso impio ortum suum & originem suam accipit. Impiè hoc loco ac fraudulenter Calvinus impietatis Iudaicæ, quæ tantum in se Dei prouocauit furorem, originem perversitatis naturæ tribuit; quando hæc naturæ perversitas non nisi remotissima & maximè impropria causa huius impietatis fuerit. Imò hæc naturæ perversitas in Iudæis, in fœdus filiorum Dei mediante circumcisione cooptatis, aut correctæ fuit, aut corrigi potuerat; nisi proprio suo vicio obistentes, huiusmodi impietatis fructus postea protulissent, qui iram Dei & derelictionem tantam prouocauerunt. Hæc prima Caluini impostura est. Quid ex ea deducat, videamus: *Quare non abs re Paulus de æterna reprobatione hæc citauit, quæ ex ea prodeunt vt fructus ex arbore, & riuus ex sua scaturigine.* Vide vt iterum magis improbè fallat. Ait Paulum de æter-

Caluini
impostura
retegatur.

de æterna reprobatione hæc citare, quum
 tota disputatio manifestè doceat, eū de va-
 sta illa præsentium Iudæorum reiectione, si-
 cut & de præsentī paucorum Iudæorum ac
 innumerorū Gentilium ad fidem vocatio-
 ne, hoc loco & hoc capite agere. Sic (inquit)
 in hoc tempore reliquiæ (scil. Iudæorum creden-
 tium) secundū electionem gratiæ saluæ facti sunt.
 Quid ergo? Quod quærebat Israël, hoc non est conse-
 cutus? Electio quidem (id est, pauci electi) conse-
 cuta est: cæteri verò excæcati sunt, sicut scriptum est,
 &c. Quis nō videt Paulum de præsentī tunc
 temporis Iudæorū ex maxima parte excæca-
 tione agere, & ad præsentem illius temporis
 excæcationem vaticinia illa prophetica ap-
 plicasse, quæ Calvinus fatetur huiusmodi
 esse, ut excæcationem Iudæorum prædicent
 ex propria eorum impietate ortam, & iusto
 Dei iudicio illis inflictam? Hic ergo semel
 apertè mentitur & fallit. Adhuc iterum in
 eisdem verbis fallit dicens; hæc Dei flagella, ab
 Esaia & Dauide commemorata, ex æterna Dei re-
 probatione prodire, sicut fructus ex arbore, & riuum
 a scaturigine: quod est dicere, excæcationis &
 indurationis Iudæorum ab illis Prophetis
 commemoratæ radicem ac fontem esse, non
 iam Iudæorum partim malevolentiam &
 pertinaciam, ut Esaïas, partim Messie cru-
 cifixionem, ut David scripserunt; sed ipsam
 æternam Dei reprobationem, quā ab æter-
 no decreuit & voluit sua sola voluntate eos
 ita ex-

Apost. in-
 tentum
 Cal. inser-
 tit.

Peccata
 Iudæorum
 Deo impu-
 rat Cal.

Nodum
inū Cal.
non sol-
uit.

Blasphemia aper-
ta & hor-
renda Cal.

Culpe
causam in
Deo, penē
causam in
homine,
ponit Cal.

Inst. lib. 2.
cap. 4.
num. 4.

ita excecāre & indurare. Vides ergo, lector, quod Calvinus nodū non soluit, sed arctius constringit. Vaticinia prophetica cum suo figmēto aded conuenire nō docet, vt suum figmētum illis ex diametro repugnare manifestē appareat. Vide tamē quēadmodum suas adhuc blasphemias euomit: *Impij quidē propter sua scelera iusto Dei iudicio puniuntur, sed si fontem exitij eorum querimus, eō deueniendū erit, quod a Deo maledicti, nihil omnibus factis, dictis, consilijs suis quā maledictionem accersere & accumulare possunt. Imō aeterna reprobationis ita abscondita est causa, vt nihil aliud nobis supersit, quā admirari incomprehensibile Dei consiliū, sicuti tandem ex clausula patebit. Est horrenda & apertē blasphema doctrina. Fontem exitij impiorum ponit in ipsa Dei maledictione, quā facit vt homines impij nihil nisi maledictionem & impietatem proferant. Ita tamen si causam proximam iusti Dei iudicij, quoad pōnam, agnoscat impiorum scelera, ipsorum tamen scelerum fontem, quoad culpam, ipsius impietatis primam causam ponit in ipso Deo maledicente quibus vult maledicere, & ad omnem impietatem impellente quos vult esse impios. Vnde & alibi sic scribit: Egre- ditur populus ex Aegypto. Prodeunt obuiam infesti regionis incolae. Vnde excitati? Moyses certē populo asserēbat Dominum fuisse qui corda eorum roborasset. Prophetā verō, eandē historiam recitans, dicit ipsum veris- se corda eorum, vt odio haberēt populum suum.*

Iam

lam dicere non possis destitutos Domini consilio im-
 pegisse. Nam si roborantur & vertuntur, destinatio
 inflectitur ad id ipsum. Adhuc, quoties in populi
 transgressiones vindicare illi placuit, quomodo opus
 suum in reprobis adimpleuit? Ut videas efficaciam
 agendi penes ipsum fuisse, illos ministerium dumtaxat
 praeuisse. Hæc ille impius. Sic fontem
 impietatis in Dei maledictione ponit, ut ef-
 ficaciam impiè agendi penes ipsum Deum
 statuat, ipsos impios ministros tantum &
 executores esse illius impietatis, quæ Deus
 in illis efficaciter operatur. Sic impios Cha-
 naneos non Dei consilio destitutos, sed ab
 ipso Deo destinatio huc inflexos affirmat, ut popu-
 lum Dei odio haberent. Ita hæc duo loca
 manifestam & luce meridiana clariorem red-
 dunt execrabile Caluini blasphemiam (quam
 toties palliare contedit) Deum esse propriè
 & efficaciter authorem peccati in impijs:
 nara & adhuc paulò post ita scribit: *Nò reci-
 ta hic Paulus quæ apud Prophetam habetur, sed tan-
 tum sententiã colligit spiritu, amarulenta esse diuinitus
 imbutos, ut videndo & audiendo stupidi permaneant:*
*Ecce, ait impios spiritu amarulentia diuinitus esse
 imbutos: id est, ab ipso Deo spiritum amarulen-
 tia accepisse. Quo enim diuinitus imbu-
 ti sumus, id haud dubiè à Deo accepimus.*
*Et iterum: lubetur quidem Prophetam obdurare cor
 populi: sed Paulus ad fontem ipsum penetrat, quod
 scilicet sensus omnes occupet brutus stupor, postquam
 in hanc amentiam traditi sunt homines, ut contra ve-*

Deū au-
 thorem pec-
 cati mani-
 festè do-
 cet Calu.

ritatem virulentis stimulis (exempli causa Caluinus) se acuant. Rursum fontem amarulentiae & stuporis in pertinacibus incredulis ponit in Deo, eiusq; aeterna reprobatione, de qua hic Paulum agere sustinet. Denique vide quanto studio hanc omnis impietatis primam in Deo causam vrgeat. Stulte autem faciunt, qui simul ac verbum factum est de propinquis causis, earum praetextu hanc primam, quae sensum nostrum latet, obtegere tentat: ac si Deus non libere ante Adae lapsum statuisset de toto humano genere quod visum est, quia damnat vitiosum ac prauum eius semen; deinde, quia peculiariter singulis, quam meriti sunt, scelerum mercedem rependit. Vide ut homo plane impius totius impietatis primam causam, tametsi sensum nostrum lateat, in Deo ponat; alias in ipsis impijs propriae impietatis veras & proprias causas, quas quotidie cernimus, propinquas vocet; quasi alia altior ac remotior esset. Damnationis quidem & supplicij impiorum propinqua causa est cuiusque impietas, altior causa iustum Dei iudicium: sed ipsius impietatis actualis, ipsius amarulentiae cordis, ipsius pertinaciae, caecitatis, incredulitatis, (de qua tota hic disputat Calvinus) nulla plane causa actiua aut operatiua Deus est; vnica & vera causa actiua & operatiua cuiusq; increduli & pertinacis hominis propria mala voluntas est. Addit adhuc magis aperte magisque impie, Deum ante Adae lapsum homines libere, & prone ipse

ipsum visum est, reprobasse, id est, ex libera sua voluntate, absque futuro lapsus consideratione, quos voluit, damnationi aeternae adiudicasse. De qua eius horrenda blasphemia cap. 9. diximus. Hanc suam blasphemiam fucare conatur, addens, *prauum ac vitiosum semen*. dam-
nasse, posteaque singulis scelerum mercedem rependisse. Atqui si prauum ac vitiosum semen damna-
 uit, quod verum est; non ante Adae lapsum (ut modò dixerat) videl. à Deo præcogni-
 tum & præuisum, sed post Adae lapsum, præ-
 iusum dico & præcognitum, statuit de toto
 humano genere Deus quod ipsi visum est;
 alios ex bonitate & beneplacito suo ad gra-
 tiam & gloriam eligens, alios ex iustitia sua
 propter damnationis statum, in quo erant,
 & quem adhuc deteriore facturi plerique
 erant, iusto iudicio suo aeternae damnationi
 addicens. Sed hæc orthodoxa Caluino do-
 ctrina displicet, & *fontem omnis impietatis, pri-
 mam causam omnis excecationis ac damnationis,*
scilicet Dei voluntatem ab æterno, quos voluit, dam-
nantem; & in tempore, quos vult, ad impietatis actus
efficaciter impellentem, esse vult; impietate qui-
dem maiori quàm dici queat, sed hoc loco
 aperta magis & parenti pertinacia quàm de-
 more: dū Pauli verba iuxta prophetica, quæ
 Paulus citat, varicinia intelligenda, à sensu
 prophetico (quæ & ipse Cal. recognouit) pe-
 nitus diuulsa atque abstracta, nefandis &
 execrabilis suis blasphemijs cogit subferrire.

Z z 2 19. Dicis

Caluini
fucus abs-
tergitur.

19. *Dicis ergo: Fracti sunt rami ut ego inserar.*
 20. *Bene: propter incredulitatem fracti sunt; tu autem fide stas. Noli altum sapere, sed time.*
 21. *Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit, ne forte nec tibi parcat.*

Certitu-
do gratiæ
& fides
Caluin.
eueritūtur.

QUod tam serid, tam acriter, tam multis verbis (ut totus inspectus locus docebit) Gentes ad fidem conuersas Apostolus monet, hortatur, docet, ne ad Christi fidem veritatisque agnitionem misericordissima Dei gratia (Euangelica mediante predicatione) perducti, perfidis interim Iudæis in sua incredulitate relictis, inde efferantur aut insolescant, aut sibi placeant, tanquam de salute adepta securi, & extra omne amittendæ salutis discrimen positi ac constituti, sed potius timeant, & hoc ipsum timeant, ne a salute excidant; ne propter incredulitatem frangantur, & illi in oliuam inseri; (Deo illis non magis parcente, quam Iudæis pepercerat) sicut propter incredulitatem, Iudæi, qui ipsi oliua erāt, ac naturales rami, excisi fuerant: hoc sanè totum ad commenticiam Caluinianā fidem, quæ est diuinæ beneuolentiæ nunquam amittendæ certā persuasio, & ad ipsam electorum fidem indelebilem (quam conformiter finxit Calvinus) denique ad totam illam certitudinem gratiæ ac salutis, quam veluti propriā Christianismi notam omnes hodie hæretici atque

ctissimè complexi sunt, penitus euertendam,
& certissimè refutandam, manifestè & in-
uictè valet. Vbi enim homini iam creden-
ti ac fide stanti timor adhuc futuri casus su-
perest, ibi nec persuasio illa commentitia,
nec indelebilis fides, nec certitudo præ-
sumpta vllum locum habere potest: quando
nihil magis securitati aduersatur quàm ti-
mor; nihil certius salutis certitudinem tollit
quàm facile possibilis à salute lapsus: nec de-
nique indelebile dici possit, cuius delenda
& amittendæ certum periculum imminet.

Vidit hoc totum Calvinus, & omnibus
ingenij viribus doctrinam Apostolicam
obscurare, deprauare, penitusque euertere
contendit. *In Gentium*, inquit, *persona profert*
Apostolus quicquid illæ prætere pro se poterant.
Hoc primum falsum est. Non quicquid
prætere Gentes poterant, sed quod ve-
rissimè prætexturi erant, vel fortè iam
eos præterdisse Apostolus aduerterat, hoc
in eorum hîc persona Apostolus profert. *Id*
autem tale erat (ait Calvinus) *quod aded inflare*
illos non deberet, ut potius humilitatis præberet
materiam. Verum sanè istud est, si illud qua-
le & quantum Dei beneficium esset, rectè
intelligerent, & attentè aduerterent: quod
ut Gentes facerent, beneficij magnitudinè
multis hæten⁹ verbis tractauit Apostolus,
& nunc pertractat magis. Sed quomodo
hæc totum intelligat Calvinus, videamus.

Nam (inquit) exsectio Iudaeorum si ob incredulitatem facta est, Gentium vero insitio per fidem; quid restat, nisi ut Dei gratiam recognoscendo, inde ad modestiam ac submissionem formentur? Verum quidem & istud. Sed Paulus non ex principio & radice fidei ad submissionem Gentes hortatur hoc loco, sed ex natura fidei quatenus amitti potest (sicut Iudaei eam amiserunt) ad timorem & tremorem Gentes hoc loco hortatur. Qua in re fallit lectorem Calvinus. Sed cetera videamus: Siquidem istud ex fidei natura consequitur, & proprium illi inest, ut deiectionem nostri generet ac timorem. Est hoc non soli fidei sed omnibus Dei donis ac beneficijs commune, ut nostri deiectionem (quatenus Dei dona sunt) & timorem (quatenus à gratuito perseverantia dono eorum in nobis conservatio pender) in nobis generent. Idcirco Paulus quum dixisset Philip. 2. *Cum metu & tremore salutem vestram operamini*; subiecit, veluti huius timoris iustam causam, *Deus est enim qui operatur in vobis & velle & perficere*. Non est igitur hoc fidei proprium, ut fingit Calvinus; sed omnibus bonis operibus commune. Imò fidei Calvinianæ, ut timorem generet (quicquid sit de animi deiectione) prorsus repugnat: quum illa sit certa & indubitata salutis persuasio, timor autem aliquam dubitationem coniunctam habeat. Sed quid? An disputationi Paulinæ conceder Calvinus? An patietur

Impossu-
ra Caluini
retegatur.

tietur Christianorum hominum fidem cum timore esse coniunctam, cum timore (inquam) non perseverandi? quia à fide possunt excidere; nec omnis qui fidei donum accepit, perseverantiæ quoque donum accipit, quod vel hic maximè locus docet? An hoc iuxta perspicuam Apostoli doctrinam admittet Calvinus? Nequaquam. Sua habet effugia, quibus honestè reluctari videatur. Sed (inquit) *timorem intellige qui cū fidei securitate minimè pugnet*. Atqui talem timorem quomodo possum intelligere, quando Apostolus cum explicans & exponens addit, *ne fortè nec tibi parcat*? Quid est hoc aliud dicere, quàm, Time ne à fide tua per incredulitatem excidas; & ubi excideris, à Deo reproberis, & penitus excindaris, sicuti Iudei propter suam incredulitatē excisi sunt? Attende tibi Lector. Iubet te Calvinus Apostoli verbis non credere, sed suis. Iubet te *timorē intelligere non qualem Apostolus docet*, qui securitatem fidei semper cōservanda apertissimè tollit; sed timorem intelligere *qui cum fidei securitate non pugnet*. Nunc etiam attende quomodo id probare conetur quod suadet. *Non enim (inquit) vult Paulus ut vacillet fides nostra, aut aliqua dubitatione alternet: tantū abest ut cōsternari nos aut trepidare velit*. Fallere nos vult in æquivoco Calvinus. Non vult sanè Paulus ut fides nostra vacillet circa aliquod proprium suum

Cal. iuber
suis verbis
credere,
nō Pauli.

obiectum, vel ut aliqua dubitatione alterner circa id quod credere debet. Sed securitas salutis particularis, quam fingit Calvinus, fidei obiectum non est, quia nullo Dei verbo reuelata est. Deinde, non vult ipsam fidem in nobis vacillare, sed vult nos stantes timere ne ea excidamus. Iubet timere non circa ipsam fidem quam tenemus, ut de illis, quæ fides docet, dubitemus; sed de conseruatione fidei, ne ea tandem excidamus, ut adhuc paulò post expressius docet, sicut mox videbitur. Talis igitur timor cum securitate conseruandæ salutis prorsus pugnat. At alium timorem hîc significari, alia adhuc arte suadere Calvinus vult. *Qualis ergo, inquit, erit iste timor? Nimirum ut in diuinâ rationis consideratione versari nos iubet Dominus, ita duplicem inde affectum generari necesse est. Vult enim miseram naturam nostram considerationem à nobis perpetuò reputari. Illa nihil quàm horrorem, tedium, anxietatem, desperationem parere potest: atque ita sanè expedit prosterni nos penitus ac conteri, quò tandem ad ipsum ingemiscamus. Cateram nihil obest horror ille à nostri recognitione conceptus, quin animi nostri, eius bonitate freri, placide resideant: nihil obstat tedium illud, quò minus plena in ipso consolatione fruamur. Itaque hunc, de quo loquitur, timorem non nisi fastuoso contemptui tanquam antidotum opponit: quia ut quisque sibi plus a quo arrogat, nimis securus est, & tandem contra alios insolenscit: ergo eatenus timendum est ne cor nostrum*
superbia

superbia inflatum se attollat. Aduerte, Lector, tam proluxa fabulæ (de qua mox plura) conclusionem, quod disputationem Apostolicam adhuc non attingit. Nam Apostolus ^{Timorem} iubet quidem eos, qui tam fide stant, non aliter ^{salutis amittendæ docet} sapere, non sibi ex fide, quam habent, place-
re, non ex ea inflari; denique nec cor superbia ^{Paulus.} inflatum se attollat; sed ideo hoc totum iubet, ne per talem superbiam & securitatem ab ipsa fide, quam habent, excidant. Hic est propriè timor quem Apostolus docet. Timere iubet ne superbiendo contra alios à Deo derelictos, ipsi quoque à Deo deferendi à fide excidant. Quid ad huius excisionis timorem à fide Calvinus hoc loco? Dissimulare tam apertam Apostoli disputationem non potuit. Ait igitur, & aduersus se ipsum excipit: Sed videtur Apostolus salutis dubitationem iniicere, dum cauendum admonet ne illis quoque non parcatur. Prorsus talem dubitationem iniicit, talem timorem docet Apostolus. Respondeo (inquit) cum hac exhortatio ad carnem domandam pertineat, quæ semper in filiis Dei insolescit, fidei certitudini nihil derogare. Vides iam, Lector, quorsum fabulam illam suam de duplici consideratione, hinc naturæ nostræ, illinc bonitatis diuinæ, antea texuerit. Sanè ut per hanc rimam euadat, documentum hoc ^{Timor ad fidei amittendæ periculum pertinet.} Apostoli, Time ne & tibi non parcat, ad solam carnem domandam pertinere, non ad ali-
quod fidei amittendæ periculum. Sed hic

quæro à Caluino, an filij Dei, qui iam fide
stant, carnem domare debeant vt ab hoc
periculo immunes sint, an non debeât? Item,
an carnem domare sit res necessaria, vt in fi-
de stent filij Dei, vel non necessaria? Sinon
debent carnem domare filij Dei, vt ab hoc
periculo immunes sint; nec ad fidei perseue-
rantiam (vt in fide stent filij Dei) necessariū
est carnem domare; quorsum illud Apосто-
lus dixit? quorsum hortatus est? Facile enim
responderetur: Ego fide sto. Siue altum sa-
piam, siue non sapiā; siue carnem domauero;
siue nō domauero; excidere à fide aut salute
nō possum. Ita tua exhortatio inane terricu-
lamentum est. At si debēt carnē domare filij
Dei, vt in fide stantes in fide perseuerent, &
ne à fide excidant; itē si Apostoli exhortatio
ad carnē domandam sic pertinet, vt, si verē
caro non domatur, futurū sit quod à fide ex-
cidā, & per incredulitatē excidēti nō parcat
Deus; iam habemus (etiā stante Caluini effu-
gio) contra solā Caluini fidē saluantem, con-
tra fidem eius indelebile, contra firmam eius
& infallibilem diuinæ beneuolentiæ persua-
sionem, contra certitudinem gratiæ, & salu-
tis securitatem, inuictum ab Apostolo argu-
mentum. Vbi enim tam certa conditio edo-
mandæ carnis apponitur (quæ vna res mul-
ta in se complectitur ex parte nostra ad salu-
tis nostræ certitudinem præstanda) profectō
nulla salutis ex sola fide securitas, nulla cer-
titudo

Caluini
euan-
gelio cō-
trahitur.

Caluini fi-
des, stāte
eius effu-
gio, euer-
titur.

Caluini
fidei
certitudo
nulla

titudo qualis hodie conficta est, consistere
 potest. Atqui Caluini sententia est, carnem
 hanc edomari à nemine posse. Dixit enim
 disertis verbis, de carne edomanda loquens,
Quæ semper etiã in filijs Dei insolescit. Ita Caluini
 responsio, est sententiæ Apostolicæ mera de-
 latio. Cæterum impia & execranda doctrina
 est, carnem à nemine domari posse, aut carnem
 etiam in filijs Dei insolescere, & contra Apo-
 stolicæ doctrinæ in hac ipsa epistola crebra
 & luculenta testimonia: *Qui in carne sunt, Deo* Rom. 8.
placere non possunt: Si secundum carnem vixeritis, 8. 13.
moriemini: Peccatum vobis non dominabitur: Lex Rō. 6. 14.
Spiritus vitæ liberauit me à lege peccati & mortis:
Nihil damnationis ijs qui nō secundum carnem am- Rō. 8. 1. 2.
bulant. Imò, ait Calvinus, saluari possunt, &
 filij Dei sunt, qui secundum carnem ambu-
 lant, & in quibus caro semper insolescit. Quare
 tota prior eius fabula falsa ac perniciosa est.
 Regeneratos quippe in Christo non iubet
 Dominus miseram naturæ suæ conditionem per-
 petuò reputare, sed spiritualem naturæ suæ re-
 formationem perpetuò cogitare. *Hæc quidem* 1. Cor.
fuiſtis, sed abluti estis, sanctificati estis, iustificati estis 6. 11.
in nomine Domini nostri Iesu Christi, in Spiritu S. Ve- Rom 6. 6.
tus homo noster simul crucifixus est, vt destruat
corpus peccati, vt vltià non seruiamus peccato. Noua Gal. 6. 15.
creatura sumus in Christo. Liberati à peccato, serui Rom. 6. 22
facti sumus iustitiæ. Postquam Filius Dei liberauit Ioan. 8. 36
 nos, verè liberi facti sumus: certè à peccato, quod
 qui facit, seruus eius est; certè à carnis dominio,
 cui

Rom. 8. 6. cui qui seruit, in morte est. Nam prudentia carnis mors, & inimica Deo. Impius Calvinus cum tota sua secta totam hanc liberationem à Filio Dei factam, totam hanc nouitatem spiritus, totam in Christo regenerationem impiè tollit. Apostoli igitur exhortatio timorem docet, non solum qui fastuoso contemptui quasi antidotus opponatur (est quippe talis cōtemptus eorum qui ad impietatis pro-

fundum delapsi sunt, iuxta illud, Impius, qui in profundum venerit, contemnit) sed etiam qui ipsis filiis Dei adhuc in fide stantibus, & facta carnis studiosè mortificantibus, salubre

Philipp. 2. documentum sit, vt cum timore & tremore sa-

1. Petr. 4. lutem suam operentur, vt satagant per bona opera vocationem suam & electionem certam facere. Hactenus igitur nihil quàm proteruè contra Apostolum, impiè contra Christianam pietatem, reluctatus Calvinus est.

Aliud adhuc effugium commentus est: hac enim Pauli disputatione valde se coarctatum sensit. Præcipuè verò (inquit) notandum ac memoria repetendum est, quod nuper dixi, Pauli sermonem non tam ad singulos homines quàm ad totum Gentium corpus dirigi; in quo multi esse poterant frustra inflati, fidem profiteres magis quàm habentes. Horum causa Paulus excisionem Gentibus non abs re minatur, vt postea iterū videbimus. Nempe in proxima ferè sententia, quam nunc propterea expendemus, & huic secundo Caluini effugio occurremus.

23. Vide

11. Vide ergo bonitatem & seueritatem Dei: in eos quidem qui ceciderunt, seueritatem; in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate: alioquin & tu excideris.

Confirmat Apostolus quod prius dixerat, Noli altum sapere, sed time ne & non tibi pareat: pauloque apertius docet cur merito hoc timeri debeat, etiam ab ijs qui iam infide stant. In Iudæis reprobatis apparuit Dei seueritas, id est, iustum iudicium: in te Genti ad fidem vocato apparuit Dei bonitas, clemētia, lenitas, benignitas: sed si apparuit, ut in hac Dei bonitate & clemētia, id est, in hoc statu gratiæ, ad quē Dei bonitas te euexit, permanere debeas. Alioqui, si in eo statu non permanseris, si eius gratiam abieceris, aut in vacuum acceperis, tu quoque per Dei seueritatem & iustum iudicium excideris. Confirmat hic igitur Apostolus iustum illum timorem, quem in præcedentibus verbis inculsit: docetque tum circa quid hic timor versetur, nempe circa status gratiæ perseuerantiam; tum propter quid hic timor suadeatur, nempe ne forte non perseuerans in Dei bonitate & in statu gratiæ, ad quem Deus euexit, ab eodem statu excidat. Sic contra certitudinem Calvinianam, & unicam electorum fidem indelebilem, fortius & expressius hic locus facit.

Nunc ad eum eludendum v. totis ingenij
neruis

Certitudo gratiæ
euentitur.

neruis intendit Calvinus videamus. Primum ipsius loci breuem & magna ex parte salutarem explicationem ponit, vt hoc melle propinato, suum postea venenum incauto lectori opportunius instillet. Hæc (inquit) verba perinde valent, ac si diceret: Si illorum calamitatis insultas, cogita primum quid fueris. Eadem enim Dei seueritas tibi imminet, nisi gratuita eius lenitate ereptus esses. Deinde reputa quid nunc etiam sis: non enim aliter tibi salus constabit, quam si Dei misericordiam cum humilitate recognoscas. Quod si tui oblitus insolenter exultes, manet te eadem, in qua prolapsi sunt, ruina. Non enim satis est, Dei gratiam semel fuisse amplexum, nisi perpetuo vire te nore eius vocationem prosequaris. De perseverantia enim semper cogitandum est ijs qui fuerint à Domino illuminati. Nam in bonitate Dei minime permanent, qui postquam aliquantum temporis responderint Dei vocationi, tandem regnum celorum fastidire incipiunt, sicque sua ingratitude merentur iterum excacari. Tota hæc oratio paucis exceptis (vt parem Dei seueritatem Gentibus impendisse ac Iudæis, quum Iudæorum incredulitas & pertinacia (maximè qui Christum audierunt & viderunt) multò fuerit Gentilium ignorantia grauior, item quod de insolenti exultatione iterum narrat, quasi illa ruinæ futuræ sola esset causa, bona ac salutaris videretur, & alijs Caluini placitis euertendis (saltem vt verba sonant) apprimè idoneat. Si enim de perseverantia semper cogitandum ijs

Perseuerantia & gratia obedientie necessitate docere videtur Calvinus.

qui fuerūt à Domino illuminati; si sua ingrati-
tudi- ne homines merentur iterum excacari; profectò
sola fides semel accepta saluare non potest;
& ad salutis certitudinem grata mādatorum
Dei obseruatio, grata dilectio, grata obe-
dientia necessaria est. Hoc, inquam, Calui-
ni verba sonant. Nam alium ille sensum ta-
citè coquit, quem Beza hoc loco more suo
audaciùs expressit. Secta quippe Caluini-
ana magis inualecente, audaciùs & liberiùs
loqui Beza voluit. Ait igitur Beza: Ita nos de
nostra salute securos esse vult Dominus, ut tamen de
retinenda fide dies ac noctes laboremus. Perseue-
rantia igitur quam Calvinus hūc intelligit,
non nisi fidei perseverantia videtur: ingra-
tudo & fastidium regni cælorum, de quo
loquitur, nihil aliud est, quàm fiducia re-
missa; nec satis audacter ac confidenter sa-
lutem sibi polliceri, sed animo ingrato ac
fastidioso oblatam gratuitam salutem velu-
ti fastidire. Hæc si Calviniana hoc loco per-
seuerantia & ingratitudo est, suis quidem
placitis conformiter scripsit, sed egregium
impostorē egit, sub verbis Catholicis (quod
omnes solent hæretici) sensum hæreticum
porrigens.

Sed repetit nunc secundā huius difficulta-
tis solutionem ad priorem sententiam da-
tam, ei que tenaciùs inhæret. Porro (inquit)
non seorsim compellat vnumquemque prorum (ut
ante diximus) sed Gentes cum Iudæis simul com-
parat.

parat. Et iterum paulò post: Tenenda est quam adduxi solutio, Paulum hic non de speciali cuiusquam electione differere, sed opponere Gentibus Iudeos: ideoque his verbis non tam electos alloqui, quam eos qui falsò gloriabantur se Iudeorum loca occupasse. Imò ad Gentiles simul verba facit, & totum corpus in commune appellat, in quo multi erant titolotenus duntaxat fideles & Christi membra. Sed tota Caluini euasio, de qua & Beza multum hoc loco gloriatur, affirmans ideo ad hunc locum, veluti ad scopulum, nonnullos fœdè naufragium fecisse, quia Caluini datam solutionem non rectè attenderant; ex ipsis Apostoli verbis perspicuè refutatur. Docent quippe Apostoli verba, sic eum ad Gentiles in commune sermonem dirigere, ut tamè ipsos non fictos fideles, fidè magis profitentes quam habentes, aut falsò gloriantes de sua in fidem vocatione, aut denique titulo tenus duntaxat fideles, ut Calvinus ineptissimè garrit, sed ipsos verè pios ac fideles alloquatur. Ait enim: *Tu fides*. Non stat autem fide fideus Christianus; quia fidem, qua stet, non habet, sed simulat. Rursum ait: *Dices: Fracti sunt rami ut ego inserar.* Bene. Si, qui hoc dixit, falsò gloriaretur se Iudeorum locum occupasse; non respondisset Apostolus. Bene: hoc est, verè dicis; verum est, & illos propter incredulitatem esse fractos, & te ex fide stare; sed contrà dixisset, *Malè loqueris*, quia utcuque illi fracti sunt, tu tamen adhuc insertus non es, sed videris tan-

Paulus verè fidelibus ruinam minatur nisi perseverent.

statum de numero eorū esse qui inferuntur; tu fide non stas, quia, quam profiteris, non habes. Apostoli ergo responsio, confirmans illud, qui quod insertus esset in oliuā gloriatur, bene & verē hoc dixisse, ac fide stetisse, manifestē conuincit, non ad hypocritas sed ad veros pios ac fideles hęc Apostoli verba pertinere: *Si permanseris in bonitate, alioquin & euexideris.* Tertiō, hoc ipsum verbum, *Si permanseris in bonitate*, idem non minū luculenter conuincit Permanere in bonitate Dei hoc loco, est (ipso Beza interprete) *in ea conditione manere, ad quam Deus te euexit.* Cui ergo ista dicuntur, iam fuit de facto euectus ad conditionem & statum filiorum Dei. Non fuit hypocrita, non fuit de numero eorum qui fidē profitebantur quam non habebant, non fuit titulo tenus dūtaxat fidelis, non falsō gloriabatur Iudæorum locum se occupasse. Sic ipsa Apostoli verba non semel, sed sæpius, gloriosum hunc Caluini Achillem, toties ab ipso repetitum & inculcatum, liquidissimē prosternunt.

Videamus nunc cætera. *Quia* (inquit) *de singulis electis non disputat, sed de toto corpore, additur conditio, Si in lenitate permanserint.* Lenitatē vertit quam noster interpres bonitatem. Nempe de Dei seu bonitate, seu lenitate, seu, vt Beza vertit, *benignitate*, Paulus loquitur. In ea permanet, qui in ea conditione, ad quam Dei bonitas, lenitas, benignitas eum

Paulus singulos al. loquitur.

Aaa

euexit,

euexit, manet. Ineptè ei dicitur, *Si permanseris in conditione*, qui eam conditionem necdum est adeptus. Iuxta Calvinum autem conditionem filij Dei nemo adipiscitur nisi electus. Vnicam enim statuit electorum fidem, qua sola fiunt filij Dei. Ergo iuxta Calvinum ipsos electos necessario Paulus alloquitur; & quia nulla est ratio cur magis hos quàm illos alloquatur, alloquendo electos in genere, singulos alloquitur.

Pergit Calvinus: *Fateor quidè, simul ac Dei bonitate quispiam abutitur, dignum esse qui priuetur oblata gratia: sed improprie de aliquo piorum hoc specialiter dictum foret, Deum eius miserum esse, quum eum elegit, si modò in misericordia permaneat.* Respondeo: Qui Dei bonitate, de qua hic Paulus disputat, abutitur, non solum oblata sed & accepta gratia ut priuetur dignus est. Dicit enim ei Paulus, *Si permanseris in bonitate.* Iam ergo in illa erat. Rursum, Deuseius, quem elegit ad primam gratiam, verè insertus est & simpliciter, ei tamen sic electo non improprie sed propriissimè & verissimè dicitur, *Si permanseris in misericordia.* Apostolis verè electis ad primam gratiam, imò etià & ad glorià, propriè & verè dixit Christus: *Si præcepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea.* Et iterum: *Qui perseuerauerit usque in finem, hic saluus erit.* Hoc de illis dicitur, qui iam cœperunt esse filij Dei. Perseuerare enim non potest, nisi qui cœpit. Sic & Apostolus:

Ioan. 15.
Mat. 10.
22.

Phil. 1.

1 Thim. 4.

solus: *Participes sumus Christi, si tamen initium* Hebr. 2
substantie eius usque ad finem semper unum retineamus.
 Sed probare vult Calvinus totum hoc de
 electis improprie dici. Attendamus. Nam
 (inquit) *fidei perseverantia, que effectum gratie*
Dei in nobis complet, ex electione ipsa manat. Re-
 spondeo: manat ex electione ad gloriam,
 ad quam sine perseverantia non venit; *sed non*
manat ex electione ad primam vo-
cationem & gratiam, de qua hic Paulus dis-
putat. Multi enim vocati, scilicet ad primam gra- Matth. 20
tiam, sed pauci electi, nempe ad gloriam, de
qua ibi Christus disputat. Agnoscit tandem
 Calvinus, etiam ad ipsos electos hac Pauli
 verba pertinere posse. Tamen si (inquit) *electis*
euenire hoc non potest ut excidant, opus tamen ha-
ben: tali exhortatione ad edomanda carnis superbi-
am, ut est reuera contraria eorum saluti, sic merito
damnationis formidine terreri debet. Quatenus er-
go illuminati sunt fide Christiani, audiunt ad certitu-
dinem suam, sine penitentia esse dona Dei, quate-
nus vero carnem circumferunt, que lasciuia contra
Dei gratiam hac voce ad humilitatem erudiuntur,
Cave ne excidaris. Caterum tenenda est, &c. ut su-
pra. Hic repetit Calvinus que de carne edo- *Supra pag*
madam in precedenti contextu dixerat, quam 792.
iterum in ipsis actu filijs Dei (tales enim
perpetuo sunt Caluini electi) lasciuire vult
contra gratiam Dei: quam epicuream im-
pietatem in eodem contextu iugulauius.
Electi autem opus habent exhortatione
 Aaa 2 ista.

Electi cur
necessario
ne excida
tur admo
nendi.

ita, *Cave ne excidaris*, non solum ad edomandam carnem, quæ iam per Dei gratiam in illis ita edomita est, ut non regnet amplius peccatum in eorum mortali corpore; sed multis etiam alijs de causis. Primum, ut in ipsa carnis & peccati victoria perseverent: tum quia nemo, an de numero electorum sit, in hac vita cognoscit; tandem, quia ut hoc cognoscat, pariter tamen necessario intelligat oportet, se non nisi per talia media electum ad gloriam esse; quæ propterea media necessario illi tenenda sunt. Sic Christus suos Apostolos in ultima concione post ultimam cœnam habita, qui iam carnem domauerant, & se à Christo electos cognoscebant, hortatur plurimis verbis Christus ut *maneant in dilectione eius*. Qui autem illuminati sunt fide Christiani, non audiunt ad aliquam suam certitudinem, in sensu Calvini, illa verba, *Sine poenitentia esse dona Dei* (quæ quantum valeant, paulò post dicemus) nec illa voce, *Cave ne excidaris*, ad solam humilitatem erudiuntur, sed ad studiosam mandatorum Dei observationem, ad boni operis perseverantiam, ad permanendum in statu & conditione ad quam Dei benignitate euecti sunt, saluberrimè instigantur. Ne quicquam ergo hactenus, tamen si operose ac studiosè, contra apertam Apostoli disputationem reluctatus Calvinus est.

Subiungit tandem, ut nihil intactum relinquatur.

linquat, distinctionem quādam eorū qui Christo inferuntur, vt magis lectoris imperitia abutatur: de qua etiam distinctione hoc eodem loco Beza cum magna commendatione lectore admonet. Sed ea quam ^{Infitio triplex Cal. refellitur.} futilis ac merè commentitia sit, paucis docebimus. *Quod si (inquit) de singulis hominibus queritur, qualiter ex insitione excidi quis possit, & qualiter post excisionem rursus inferri, propone tibi formam insitionis triplicem, exsectionis duplicem. Inferuntur enim fidelium liberi, quibus promissio ex pacto cum patribus inito debetur. Hæc prima insitio prorsus falsa & commentitia est, & diuinæ Scripturæ contradicit, quæ omnes per baptismum Christo inferi docet: Quotquot Gal. 3. baptizati estis, Christum induistis. Hanc commentitiam insitionē, in capite Caluini nam, in Antidotis nostris Euangelicis refutatā reliquimus. Iam ad secundam transit: Inferuntur qui semen Euangelij in se quidem concipiunt, sed, quod radicem non ducit, vel antè suffocatur quàm ad frugem perueniat. Hæc secunda insitio nulla adhuc est, non quia semen Euangelij fructus non protulit, sed quia semen illud radicem non habuit, quia semen illud animo quidem conceptum, sed plenius assensu veraque cordis conuersione receptum non fuit. Vbi verbum Dei radice caret, nec corde creditur per fidem, nec voluntas renouatur per charitatem. Christus Ephes. 3. 17. autem habitat per fidem in cordibus nostris, in charitate*

Aaa 3

ritate

ritate radicatis & fundatis . Videamus nunc
tertiam Caluini inſitionem . Tercio loco
inferuntur electi, qui ſcilicet immutabili Dei pro-
poſito illuminantur in vitam æternam . Atqui
& hæc tertia inſitio commentitia quoque
eſt, quatenus ad ſolos illos reſtringitur qui
ad gloriam illuminantur . Docet nos Scri-

Chriſto
inferuntur
etiam nō
electi.

ptura , innumeros verè inferi, ſemen Euan-
gelij non concipere tantum, ſed & recipere,
in quibus & radicem ducit, & fructum ad
tempus profert , qui tamen poſtea volu-
ptatibus viſi non perſeuerant . Hos ter-
tio loco poſuit Chriſtus in parabola ſe-
minis Euangelici : vbi verbum dicitur ce-
cidisse inter ſpinas , &c. Hic enim verbum Dei

Mat. 13

audit (ait Matthæus) id eſt, diligenter au-
diens credit, (hoc enim ſæpe eſt apud Mat-
thæum, audire) ſed ſollicitudo huius ſæculi &
fallacia diuitiarum ſuffocat verbum . Non ſoffo-
catur autem, niſi quod accepta radice iam
aliquantulum creuit . Tales etiam ſunt pal-
mites Chriſto quidem inſiti, ſed non manentes

In Antid.
Euang. ad
Ioan. 15.

in vite, vt latius ibi contra Calvinum diſſe-
ruimus . Denique quantum ad ipſam inſitio-
nem primam, eiſque veritatem, non minus
inferuntur Chriſto reprobi baptizati quàm
electi baptizati : non minus iuſtificantur in
Chriſto poſtea relapſuri, quàm iuſtificantur
in Chriſto in finē perſeueraturi : quod iuxta

De bono
perſeuer.
cap. 8.

diuinas Scripturas aperit docet S. Auguſti-
nus . Ex duobus (inquit) p̄s cur huic donetur per-
ſeuerat.

seuerantia vsque in finem, illi non donetur, in-
 tabilita sunt iudicia Dei. Illud tamen fidelibus debet
 esse certissimum, hunc esse ex prædestinatis, illum non
 esse. Nam si fuissent ex nobis, aut vnus prædestina-
 torum, mansissent vtrique nobiscum. Quid est, qua-
 so, Non erant ex nobis? &c. Nonne vtrique à Deo ^{Reprobi}
 creati, vtrique ex Adam nati, vtrique de terra facti ^{iustifican-}
 tiam? Nonne postremo vtrique vocati fuerant, & ^{tur ad}
 vocantem sequuti, vtrique ex impijs iustificati, & ^{tempus.}
 per lauacrum regenerationis vtrique renouati? Sed
 si audiret ille qui sciebat procul dubio quod dicebat,
 respondere posset & dicere, Vera sunt hæc. Secun-
 dum hæc omnia ex nobis erant: verum tamen secun-
 dum aliam quandam discretionem non erant ex no-
 bis. Nam si fuissent ex nobis, mansissent vtrique no-
 biscum. Vides fuisse & vocatos & iustificatos,
 qui tamen non erant prædestinati. Imò sic
 iustificati erant non permansuri in iustitia,
 vt veram iustitiam, non simulatam, tenuer-
 rint. Quod ex eisdem Ioannis verbis idem
 Doctor alio in loco probat: Cum filij Dei dicunt ^{De cor-}
 de his qui perseuerantiam non habuerunt, Ex nobis ^{rept. &}
 exierunt, sed non erant ex nobis; & addunt, Quod ^{grat. c. 9.}
 si fuissent ex nobis, permansissent vtrique nobiscum:
 quid aliud dicunt, nisi, Non erant filij, etiam quando
 erant in nomine & professione filiorum, non quia
 iustitiam simulauerunt, sed quia in eam non perman-
 serunt. Neque enim ait, Nam si fuissent ex nobis,
 veram non fictam iustitiam tenuissent vtrique nobis-
 cum; sed, Si fuissent (inquit) ex nobis, permansis-
 sent vtrique nobiscum. In bono illos volebat procul-

Reprobi
sunt ad tē
pus filij
Dei.

Ioan. 15.

Mat. 10.

De cor-
rept. &
grat. c. 8.

dubio permanere. Erant itaque in bono: sed quia in eo non permanserunt, non erant, inquit, ex nobis, etiam quando erant nobiscum; hoc est, non erant ex numero filiorum; etiam quando erant in fide filiorum: quoniam qui verè filij sunt, præsciti & prædestinati sunt conformes imaginis filij eius, & secundum propositum vocati sunt & electi sunt. Hæc iterum Augustinus, docens ex illo Ioannis loco multos reprobos qui non perseverant usque in finem, fuisse tamen ad tempus non vocatos tantum, sed & iustificatos, idque iustitia vera, non simulata. At, inquires, negat Augustinus tales esse filios Dei, utcumque ita à nobis vocentur ac vocandi sint. Non erant (inquit) ex numero filiorum, quando erant in fide filiorum, quod hoc ipso capite aliquoties repetit. Cæterum ne ista Calvinum iuvare posse videantur, observandum, Augustinum huiusmodi ad tempus iustificatos, sed in iustitia non permanentes, negare quidem esse verè filios Dei, sicut Christus in Evangelio vocat verè discipulos suos, qui permanent in doctrina eius; Si manseritis in verbo meo, verè discipuli mei eritis, id est, perfecti & consummati discipuli: finis enim coronat opus; & qui perseveraverit, hic salvus erit. Idem tamen Augustinus eodem in libro paulò superius, huiusmodi non permanentes in iustitia filios Dei esse disertissimè docet. Mirandū (inquit) est, multumque mirandam, quod filijs suis Deus quibusdam, quos regeneravit in Christo, quibus fidem,

spem,

spem, dilectionem dedit, non dat perseverantiam: cum filiis alienis scelera tanta dimittat, atque impunita graviora faciat filios suos. Vocat filios Dei quibus non datur perseverantia, id est, qui non sunt electi: sed negat postea esse vere filios Dei, id est, vero heredes vitæ æternæ, & in Dei præscientia tales. Sic Paulus Galatas baptizatos alloquens, ait: Omnes Gal. 3.
 vos filij Dei estis per fidem. Quoique enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. Sed inter filios Dei per fidem, alij sunt alijs Dei coniunctiores, seu membra magis Christo coniuncta; ut doctè distinguit Thomas VVal-
 densis noster. Denique excidere posse, ac de facto sæpius ad tempus excidere à statu filiorum Dei ipsos electos, (quod non nisi simulatis fidelibus accidere posse vult Calvinus, quia sine pœnitentia dona Dei sunt,) paulò post ex eodè Augustino iuxta divinas Scripturas docebitur.

Doctm.
 fid. lib. 2.
 cap. 8.

Nunc, ut hanc triplicem insitionem commentitiam præsentis institutio accommodet Calvinus, videamus. Primi (inquit) exciduntur, ubi promissionem patribus datam respuunt, vel alias sua ingratitude eam non suscipiunt. De parvulis loquitur, qui ex sola promissione divina, quatenus de semine filiorum sunt, inseruntur. Quod contra Calvinum plurimè valet. Nam aut isti parvuli, qui postea exciduntur, ubi iam adulti promissionem patribus datam respuunt, aut verè non fuerunt.

Parvulorū
 insitio
 Calviniana
 na fidem
 Cal. evertit.

runt in fidei promissionis beneficio; & sic merum nugamentum est, quod ex sola promissione patribus data, vel ex pacto cum patribus inito, fidelium liberi inseruntur: (illa quippe promissio & illud pactum diuinum, si diuinum est, ideoque firmissimum, prorsus generale est, & ad omnes fidelium liberos extenditur) aut fuerunt verè infidei; & sic excidere possunt qui verè semel infiderat: vnde hoc primum genus confunditur cum secundo genere, & singulare Caluini axioma eueritur, de vnica electorum fide indelebili; quod etiam affirmat, eos qui semel filij Dei sunt, aut fuerunt, immutabiliter tales permanere. *Secundi* (inquit) *quum semen exarescit & corrumpitur, similiter exciduntur. Cuius mali periculum quum omnibus imminet, quantum attinet ad suam naturam; fatendum est, hanc admonitionem, qua Paulus vtitur, ad fideles aliquo modo pertinere, ne sibi in carnis torpore indulgeant. Sed ad presentem locum sufficere nobis debet, eandem, quam in Iudeos vindictam Deus exercuerat, Gentibus denunciari, si fuerint similes. Hæc est tota Caluini resolutio. Cur de tertijs, id est, propriè electis, nihil loquitur? Quia* (inquit) *omnibus idem periculum imminet, quantum attinet ad suam naturam. Vide ergo. Si omnibus tam electis quam non electis, sed ad tempus credentibus, hoc periculum excisionis imminet, & paruulis quoque (quos in primo ordine collocauit) idem periculum imminet* (exciduntur

Caluini
operosa
distinctio
fatilis &
inanis.

duntur enim ubi promissionem patribus datam
 respiciunt) quis non videt vanam, futilem, ina-
 nem, ac planè (ad hunc locum quod atti-
 net) superuacaneam fuisse hanc triplicis in-
 fitionis distinctionem, ut ex ea intelligere-
 mus qualiter ex infitione excidi quis possit,
 quum de singulis quæritur? ad quod intel-
 ligendum hanc distinctionem Calvinus fa-
 bricauit. Commune quippe omnibus est,
 quomodocumque infitis, periculum exci-
 dendì, & ad omnes ac singulos fideles hac
 Pauli admonitio pertinet, ait nunc ipse
 Calvinus. Frustra igitur alij ab alijs distin-
 guuntur. Quamobrem illa consideratione
 reiecta, fugit iterum ad generalem denun-
 ciationem Gentibus factam, quam ad præ-
 sentem locum sufficere vult. Sed illam suf-
 ficere non posse, in præcedentibus osten-
 dimus.

Manet ergo firma & immota Apostoli
 disputatio, ipsos verè fideles, qui verè infiti
 sunt per fidem in Christum, qui vera fide
 stant, quibus Dei benignitas verè fuit im-
 pertita, ut ad statum filiorum Dei eueheren-
 tur, posse tamen excindi; habere unde ti-
 meant, id agere oportere ut permaneant;
 quia si non permanerint, excidentur. Ex
 qua Apostoli disputatione (ut initio osten-
 dimus) & unica fides electorum indelebilis,
 & ipsa fides Calviniana, quæ beneuolentiæ
 Dei indelebilis firma persuasio est, & certi-
 tudo

Certitudo
 Calvinia-
 na ab A-
 postolo
 euersa.

tudo gratiæ ac salutis, (qualem sibi secta fingit Calviniana) prorsus euertuntur.

Gratia
Dei liberè
accipitur,
liberèque
reijcitur.

Docet præterea hic locus, quòd gratia Christi electis data (tales enim hic Apostolus alloquitur) sic efficax est, & illam in eo, cui datur, efficaciam habet, vt in potestate semper sit eius, qui illà donatur, eam deferendi, si vult; & in bono non perseverandi, si perseverare non vult. Ait enim hic Apostolus, Gentes sic esse per Dei bonitatem & specialem gratiam electas, (Iudæis propter incredulitatem reiectis; vt nisi in hac bonitate permanserint, illi quoque excidentur. Potuerunt ergo non permanere, & gratiam acceptam abijcere; alioqui hæc conditio ab Apostolo apposita inane esset terribilementum. Quis autem dubitat, quin eam gratiã, quam homo cum habet potest abijcere, potuerit quoque, cum primum accipere, liberè non acceptare? Sanè ad retinendam Dei gratiã semel acceptã fortior iustus est, quàm ad eam primum accipiendam impius. Sed planè certissimum est, renatos & iustos posse in bono perseverare, si volunt; quia *Deus neminem deserit, nisi prius deseratur*,

De nat. &
grat. c. 26.
a Sess. 6.
cap. 11.
b Can. 26.

vt post Augustinum docet ^a Concilium Tridentinum, & ideo nō perseverare, quia nolunt. Vnde in Concilio ^b Arausicano contra Pelagianos collecto sic legimus: *Hoc secundum Catholicam fidem credimus, quòd accepta per baptismum gratia, omnes baptizati, Christo auxiliante*

liante & cooperante, quæ ad salutem pertinent, possint & debeant, si fideliter laborare voluerint, adimplere. Hæc illi. Nota conditionem, Si laborare voluerint. Sic Concil. Tridentinū: Deus, ^{sess. 6.} nisi homines ipsi illius gratiæ defuerint, sicut caput ^{cap. 13.} opus bonum, ita perficiet. Et pulchre D. Bernardus ad illa Apostoli verba, *Quis me separabit a charitate Dei?* & c. Multa, inquit, hic ponit ^{Rom. 8.} Apostolus, non tamē adijciens, Nec nos ipsi. Nulla ^{Serm. de triplici baptism.} enim creatura nos a Deo auellere potest, soli id deficere possumus propria voluntate. Hæc ille. Est ergo perseverantia in bono singulare Dei donum, sicut & dilectio eius efficax: pendens tamen (saltẽ tanquam a conditione sine qua observatio mandatorum non sortietur nomē perseverantiæ, nec efficacis dilectionis Dei) a libera hominis voluntate, quæ vult permanere in bonitate, Deoque adhærere, nec ab eius amore deficere. Nam & electos deficere posse, probat Augustinus ex illis verbis, *Servite Domino in timore, ne quando irascatur, & pereatis de via iusta.* Non ait, Ne non veniatis ad viam iustam, sed, ne pereatis ab illa, ostendens nisi ^{Psal. 2.} eos esse commonitos, qui iam ambulant in via iusta, ^{De corrept. & grat. c. 9.} ut in timore Deo serviāt; id est, non altum sapiāt, sed timeant. Hæc ille. Docet, electos & deficere posse, & hunc defectum timere debere, possibilem videlicet: non ex Dei donantis mutabilitate, sed ex accipientium Dei dona libertate & flexibilitate.

29. *Sine pœnitentia enim sunt dona & vocatio Dei.*

Calvinus
sibi con-
trarius.

AD proximè præcedentia Pauli verba dixerat Calvinus: *Quatenus illuminati sunt fide Christiani, audiunt ad certitudinem suam, sine pœnitentia esse vocationem Dei.* Ita eo in loco ad singulos fideles, & ad singulorum certitudinem statuendam, hæc Pauli verba aptari vult: nunc verò hæc ipsa verba pertractans ait: *Tenendum est, non de priuata cuiusque electione nunc tractari, sed de communi adoptione totius gentis Iudaica, quæ externa specie collapsa videri potuit ad tempus, sed à radice excisa non fuerat. nempe quia de reliquijs spes aliqua manebat, vt in subsequenibus docet. Vide nunc Lector. Tam Calvinus ad præcedentia Pauli verba, quàm alij passim omnes Protestantes, certitudinem gratiæ semel acceptæ indelebilis (quam sibi singuli finxerunt) ex hac Pauli sententia stabilire volût, quòd sine pœnitentia sint dona Dei & vocatio: at nunc agnoscit Calvinus, non de priuata cuiusque electione, sed de communi gentis Iudaica adoptione, hanc sententiam loqui. Se ipsum igitur suosque sententiæ Apostolicæ in alienum sensum detortæ Calvinus apertè conuincit.*

Dei dona
quomo-
do sine
pœnitentia

Ad rem ipsam quod attinet, sententiæ Apostolicæ hic genuinus, germanus, & perspicuus sensus est: *Sine pœnitentia sunt Dei dona & vocatio id est, Quod semel Deus dedit, nunquam*

quam vellet non dedisse: quem Deus semel
 vocauit, nunquam vellet non vocasse. Hoc
 est enim de huiusmodi non pœnitere, nec fa-
 ctum mutare. Dona Dei vocat Paulus *ἀποκα-
 λυψις*, id est, quæ semel data Deus postea nū-
 quā vellet non dari, circa quæ consiliū nū-
 quam mutat; de quibus numquam dicet,
 Pœnitet me dedisse; Vellem me nō dedisse.
 Sic ad Iudæos quod attinet, non pœnitet
 Deum quòd illum populum in genere ele-
 gerit; nā tamen si (vt prius dixit) *quod quere-* Rom. ix.
bat Israel, hoc non est consecutus, id est, Israel in
 genere, & tota gens, salutē, quā in lege quæ-
 rebat, non est consecuta; *electio tamen conse-*
cuta est, id est, pauci electi Iudæorum; *reli-*
quia per electionem gratia salua facta sunt: ita ge-
 neralis vocatio pœnitenda non fuit, quia
 saltem in reliquijs locum accepit. Nam hoc
 sensu & propter hunc effectum prolixè ha-
 stenus & operosè ab initio cap. 9. vers. 6 do-
 cuit Paulus non excidisse verbum Dei: non fuisse
 irritam & inanem promissionem Dei, quòd
in Isaac vocabitur tibi semen. Sic sine pœniten-
 tia ex hac vna parte fuit Dei vocatio, ad
 Iudæos quod attinet. Rursum & ab altera
 parte ostendit Paulus diuinam Iudæorum
 vocatiōnem sine pœnitentia fuisse, quia illorum
delictum salus erat Gentilibus; illorum diminutio, Rom. xi.
diuitia Gentium; illorum cecitas ex parte, vt ple-
 nitudo Gentium intraret. Sic Dei dona sunt sine
 pœnitentia, quando dona reprobis concessa
 ad

ad aliorum vtilitatem cedunt; quando sublata à malis agricolis vinea datur genti facient fructum; quando aufertur ab eo qui habet, ut habenti plus detur; quando, quam vnus amittit coronam, alius accipit; denique quando qui ab vno ordinē diuinæ voluntatis recedit, (gratiam eius in vacuum recipiēdo) is in alium diuinę voluntatis ordinem relabitur, iustam eius vindictam sentiēdo, vt sapienter docet Augustinus. Tales sunt, quos Dei benignitas ad pœnitentiam adducit, ipsi autem thesaurizant sibi iram in die ire. Huius benignitatis Deum non pœnitet, etsi ea abutūtur impij. Nempe quia nouit ex ipsis malis bona facere, ex perfidia Iudæorum vocationem Gentium ampliorem. Hunc sensum hoc loco respicere Apostolus videtur, iuxta totius huius capituli argumentum. Quare, vt ad hæc verba veniret, præmisit, *Secundum Euangelium quidem inimici propter vos*: id est, quantum ad fidem Eāgelicam, quam illi respuerunt, inimici Deo & mihi sunt, sed propter vestram salutem. *Secundum electionem* autem, id est, quantum ad primam huius populi vocationē, charissimi propter Patres, tū Deo grati, tum mihi, propter insignēs illos Patriarchas, Abraham, Isaac, & Iacob, Dei amicos. *Sine pœnitentia enim sunt dona Dei & vocatio*. id est. Neque populi Iudaici hodierna incredulitas Deo ingrata, Dei erga illos dona & vocationem fecit pœnitendam, aut penitus inutilem, vt propter.

Mat. 21. 41

Mat. 25. 29

Apocal.

3. 11.

De spirit.

& littera

cap. 33.

Rom. 2.

August.

in Enchi.

rid. c. 100.

propterea illam factam non fuisse satius fuerit, quia *propter vos*; id est, hac occasione vos plenissimè intratis; neq; prima electio prorsus inanis aut pœnitēda fuit, *propter Patres*, insignes illos Patriarchas, aliosque Prophetas, Reges, Sacerdotes in electionis gratia his multis seculis cum innumero fidelī populo persistentes; quorum omnium nomine charissimi Deo sunt homines Israelitæ. Hic est literæ Apostolicæ sensus genuinus ac germanus, ex tota Apostolica disputatione ac literæ contextu germanè fluens. Dona Dei sunt sine pœnitentia, non quia ea semel data amitti nequeant (ut de sua speciali fide somniant hodie hæretici) sed quia, tamen si amittantur eorum vitio qui acceperunt, Deum tamen sui facti nō pœnitet, Deus consilium non mutat, nec vellent non dedisse, sed voluntatis suæ consilium seu hoc seu alio modo perpetuò & infallibiliter exequitur.

Aliqui Doctores *dona & vocationem Dei*, de quibus hic Paulus loquitur, prædestinationis divinæ, non solius providentiæ Dei, effectus esse arbitrantur; ideoq; *sine pœnitentia*, quia irreuocabili decreto certa & infallibiliter quoad euentum futura. Hic sensus, etsi literæ Apostolicæ non quadrat, in se tamen verus est. Sed ad eius sanam intelligentiam aliqua explicatio opus est. * Certitudo ista & infallibilitas futuri euentus in

* Certitudo infallibilis euentuum non tollit libertatem actionum

B b b

vocatō-

August. de
Spir. & lit
cap. 10.

vocatione & donis prædestinatorum, nihil
prorsus ipsorum libertati detrahit, quò mi-
nus, quicquid ex illis donis electi faciunt,
liberrima electione faciant: ea sanè liberta-
te, vt quando aliquid piè faciunt, possint
idem non facere. *Id enim libera voluntate vnus-
quisque facit, quod, si vult, facit; si non vult, non
facit.* Nam tamen si adultus à Deo electus &
prædestinatus, certò, hoc est, absq; vlla Dei
deceptione, aut propositi mutatione, vitam
æternam consequetur, aliaque media eò
perducentia accipiet; certitudo tamen ista
non est ex parte mediorum effectusque præ-
destinationis, quasi illa sic se habeant vt ali-
ter se habere non potuerint aut possint, sed
ex parte diuinæ præscientiæ, qua Deus alti-
tudine & illimitata perfectione sui intelle-
ctus, supra id quod natura rei habet, certò
cognoscit prædestinatum taliter pro sua li-
bertate cooperaturum per suum arbitrium, vt
eisdem medijs in vitam æternam re ipsa de-
beat peruenire: cum tamen, si velit, possit re
ipsa ita operari, vt neque ea media effectus-
que prædestinationis in rerum natura sint,
neque ipse in vitam æternam perueniat.
Itaque cum secundum se incertum sit, atque
à libertate proprii arbitrij creati pendeat,
prædestinatum in eo ordine rerum, in quo
Deus eum statuit collocare, tali modo coo-
peraturum cum auxilijs quibus eum decreuit
adiuuare, vt ad vitam æternam perueniat;
ideoque

ideoque auxilia illi decreta, effectus præde-
 stinationis rationem habeant; Deus tamen
 altitudine sui intellectus, ante vllum actum
 suæ voluntatis, & absque vlla determinatio-
 ne suæ voluntatis, certò nouit quid pro li-
 bertate arbitrij illius sit futurum, cognitu-
 rus profectò contrarium si contrarium esset
 re ipsa futurum; & hâc ob causam, non quia
 præsciuit Deus, ideo taliter & taliter præde-
 stinandus operaturus est; sed contra, quia
 taliter & taliter operaturus de facto est, ideo
 Deus ita præsciuit. Qua præscientia præha-
 bita, accedit determinatio diuinæ volun-
 tatis, merè gratuita & libera, misericordia-
 que plena, qua in tali ordine rerû eum col-
 locare, taliaque auxilia ei donare statuit.
 Et ex hac determinatione, ex hoc libero
 Dei decreto remansit prædestinatus certò
 saluandus, certoque bene operaturus, qui
 alioquin non fuisset nisi præuissus, saluari
 possibilis, &c. Ordinè rerû in quo vnûque-
 que Deus collocat, intelligimus hoc loco
 totum cursum vitæ alicuius hominis à pri-
 ma pueritia vsque ad mortis horam, vt sic
 educetur, sic adolescat, in tali ac tali vitæ
 instituto degat, tales & tales bene operandi
 occasiones habeat, tali modo extremum
 vitæ diem claudat, cum qua videlicet edu-
 catione, in quo vitæ instituto, cum quibus
 bene operandi occasionibus, quo denique
 mortis genere, præsentis semper auxilio gra-

Bbb 2 tia,

tiæ, prævidet Deus eum ad vitam æternam
peruenturum. Hoc vocamus ordinem re-
rum in quo quemlibet electum Deus collo-
cat, quum etiam potuisset eum in alio or-
dine collocare, aut etiam præuiso bono vsu
gratiæ in hoc ordine nihilominus non sta-
tuere, & huiusmodi auxiliorum collatione
non determinare. In quo elucet electio
Dei gratuita, & inexplicabilis erga electos
misericordia. Cæterum ex tali electione
quæ præscientiam iam dictam præsuppo-
nit, nihil detrahitur de futuris euentibus li-
bertatis, quia etsi sit certissima & infallibilis
electio, tamen non prius hanc certitudi-
nem accepit, non prius à Deo determinata
hæc electio fuit, quàm, quid liberè ab vno-
quoque fieret, Deus præuidisset. Qui existi-
mant nullam talem esse præscientiam con-
ditionalium liberarum, vel mediam inter
naturalem & liberam, quæ ex hypothesi vi-
det quicquid ex causis liberis fieri possit, nec
iam solum quæ fient, sed etiã quæ non fient,
putantque Deum ea sola præscire quæ de
facto fient, adeoque hanc præscientiam cau-
sam esse omnium quæ fiunt; ex S. Scripturæ
verbis manifestè refutantur, quæ suprà ad
hanc epistolam c. 9. protulimus. Est ergo
in Deo præter scientiam naturalem, quæ est
omnium ab ipso Deo fieri possibilem, siue
facturus ea sit, siue non; & præter scientiam
liberam, quæ est eorum quæ certò fient post
liberum

Sciētia in
Deo me-
dia.

liberum actū suæ voluntatis, liberā quæ de-
 terminationē quod fiet; alia scientia inter
 utramque media, eorum quæ ex hypothesi
 tantum euentus nouit, si talia & talia me-
 dia antecedāt, aut in tali ac tali ordine rerū
 creaturæ ponantur. Hæc enim scientia nec
 naturalis est, quia potuit scire oppositum
 eius quod per eam cognoscit, eò quod libe-
 rum arbitrium potuit oppositum ei fecisse
 quod facturū est, quo casu oppositum cog-
 nouisset; nec libera, tum quia antecedit
 omnem liberum actum voluntatis diuinæ,
 tum quia in potestate Dei non fuit scire per
 eam scientiam aliud quàm re ipsa sciuerit.
 Est ergo hæc scientia conditionalium libe-
 rarū media quædā sciētia inter utrāq;. Ha-
 bet enim ex vna parte conditionem scien-
 tiæ naturalis, quatenus præuenit actum li-
 berum voluntatis diuinæ, neque in pote-
 state Dei fuit aliud scire; ex alia parte con-
 ditionem habet scientiæ liberæ, quatenus
 quod sit vnius potius partis contradictio-
 nis scientia quàm alterius, ex eo habet quod
 liberum arbitrium (ex hypothesi quod in
 hoc vel illo ordine rerum collocetur) hoc
 vel illud potius facturum sit, cum vtrumuis
 indifferēter posset facere: quod totū omni-
 no postulat libertas arbitrij creati, quæ nō
 minus est de fide quàm Dei præscientia &
 prædestinatio, vt latè ostendit Ludouicus
 Molina q. 14. ar. 13. disput. 23. Hoc totum
 Bbb 3 intellige-

In Cōcer-
 dia gratiæ
 & lib. arb.

intelligere necesse est, ut hæc Apostoli verba, *Sine poenitentia sunt dona Dei & vocatio*, libero arbitrio electorum nihil prorsus detrudere nihil derogare intelligantur.

35. *Quis prior dedit illi, & retribuetur ei?*

Abitur hoc loco tam Calvinus quam Beza. Calvinus omne bonorum operum meritum, Beza omnem bonorum operum præscientiam in illis conuelli suadere volunt. Vterque desipit. Est notabilis hic locus (ait Calvinus) quo docemur, non esse nostra facultatis, Deum nostris benefactis ad conferendam nobis salutem prouocare, sed illum gratuita bonitate inmerentes præuenire. Docet sanè hic locus, non posse nos Deum ad conferendam nobis salutem, id est, primam vocationem, primam gratiam, primam reconciliationem, qua impij Deo reconciliantur (primam dico, non quia unicam, quoniam sæpius lapsi, sæpius per poenitentiam resurgere & reconciliari possint, sed primam in ordine ad totius iustificationis cursum, siue ille de nouo incipiat, siue interruptus denuo ordiatur) illis bene factis prouocare, id est, præuenire: quia præuenit nos ille in benedictionibus. Sed ita loquitur Calvinus, ut salutis nomine ipsam vitam æternam, quæ cadit sub merito, & quæ vera est benefactorum retributio, intelligi velit, aut certè à quolibet Calvinista intelligi possit. De prima autem & gratuita vocatione disputat hic Paulus, non de vitæ æternæ

Prima gratia quæ vocatur.

Psalm. 20. 4.
Calvinus
in ambiguo fallit.

æternæ retributione, vt tota præcedens dis-
putatio ad oculum demonstrat.

Beza ad hunc modum declamat: Est hic
locus diligenter obseruandus aduersus eos qui fidei
vel operum præuisionem faciunt electionis causam.
Atqui præuisionem operum quam Catholici
statuunt, nullam esse electionis, quoad pri-
mam gratiam, causam aut originem, in præ-
cedentibus satis explicatum est. Mox vete-
res Patres huius erroris inculcat. In quem (in-
quit) errorem sanè turpissimum Origenes veteres
plerosque tū Græcos tum Latinos adiecit: donec tan-
dem Dominus Augustinum per Pelagianos ad hunc
cognoscendum & corrigendum errorem excitaret.

De elect.
ad glor.
Patr. loq.
sub.

Hæc ille. Cæcus & audax hæreticus præstan-
tissimos & sapientissimos Patres temere &
falso accusat. Nec Origenes, nec cæteri aut
Græci aut Latini eum sequuti, præuisionem
operum veluti electionis gratiæ, quoad
primam impij vocationem, causam docue-
runt; sed electionem ad gloriam, & præ-
destinationem ad vitam æternam, ex præui-
sis nostrorum operibus (quibus illam vt
mercedem rependi Scriptura docet) à Deo
præordinatam fuisse, iuxta manifestas hac
dere Scripturas tradiderunt. Sic Origenes in
a Matthæum, & in hanc ad b Rom. episto-
lam Sic Chrysostomus in c Matthæum, & in
Paulum d ad Romanos. Sic e Theodoretus,
Oecumenius, Theophylactus. Sic Cyrillus
Alexandrinus tum in f Thesaurorum libris,

Patres an-
tiquiss.
Beza mē-
daciter
accusat.

a Tract.
12.

b Lib. 7.
c hom. 30
d hom. 16
e in cap. 3
ad Rom.
f lib. 10.
cap. 3.

Bbb4 tum

g Lib. 9. tum super D. ⁸ Ioannem. Sic ^h Damasce-
 cap. 10. nus de orthodoxa fide. Sic Clemens Ale-
 h Lib. 2. c. xandrinus. Sic inter Latinos D. ^k Hierony-
 30. & lib. mus, ^l Ambrosius & ^m Hilarius. Porro & D.
 4. cap. 20. Augustinum de electione ad gloriam in ea-
 i Stro. 17. dem sententia fuisse, nec nisi de electione ad
 k Ad He- primam gratiam contra Pelagianos dispu-
 dib. q. 10. tasse, nec denique præscientiam operum nisi
 l De fide solus liberi arbitrij contra illos sustulisse,
 lib. 5. c. 13 supra cap. 9. ita latè ostendimus, vt hîc repe-
 m. In Psal. 64. tere nihil sit opus.

Argum. Cap. sequentium.

Recapitu-
lacio præ-
cedentiũ.

IN sequentibus capitibus, terminata tan-
 dem longa & operosa disputatione de
 fide & gratia Christi; tum quoad eius ne-
 cessitatem omnium hominũ respectu,
 seu Iudeorum seu Gentium; tum quoad eius
 admirabiles effectus in carnis & peccati do-
 minio; tum denique quoad eius excellen-
 tiam & principium ex parte Dei, quod in
 Iudeorum reiectione ac Gentium vocatio-
 ne maximè eluxit nunc de vsu gratiæ Chri-
 sti ex parte nostra latissimè disputat, & par-
 ti dogmaticæ partē moralem ita subnectit,
 vt luculenter doceat, sic ex fide & gratia
 Christi tam Iudeorum reliquias quàm to-
 tius orbis Gentes gratuitam cum Deo re-
 conciliationem & iustificationem accepisse,
 vt

ut iam in Christo per fidem iustificati, non in ea sola iustificatione (quæ solum exordium salutis est) saluari se in reliquo vitæ cursu posse existiment; sed in recto gratiæ Dei vñ magis ac magis se iustificari debere, acceptam iustitiam conservare & augere, salutem denique suam perficere & consummare oportere, intelligant, Capite igitur 12. Cap. 12. arg.
 de ipsa cuiusque sanctificatione, de vario donorum Dei vñ, de varijs pietatis operibus multa præcepta accumulat. Cap. 13. de Cap. 13. arg.
 publica ac privata iustitia erga Principes & erga proximū, ac tandē de vitæ puritate alia adiūgit præcepta. cap. 14. veluti cōmunis pa- Cap. 14. arg.
 ter Gentiū ac Iudeorū, quasi arbitriū agit inter Gentilē Christianū firmiorē, & Iudæū Christianū infirmū. Christianū Gentilē hortatur, ne contēnat scrupulosum Iudæum circa cibos lege veritos; Iudæum conuersum hortatur ne condemnet Gentilem sua libertate vtentem. Ut vterque paci & ædificationi proximi studeat, nec ille sua libertate fratrem scandalizet, nec hic fratris libertatē iudicet, multis verbis monet. Cap. 15. vltorius Cap. 15. arg.
 pergens, infirmos huiusmodi fratres à firmioribus placidē & amicē sustinendos esse docet. Cuius rei occasione iterum excurrit in vocationem Gentium: ac deinde quædam subiungit familiaria ad se pertinētia. Vltimo capite contexit varias salutationes, obiter Cap. 16. arg.
 monens vt ab hæreticis sibi caueant. Ita ab

exordio Ecclesiæ hæc pestis inualuit : & hac saluberrima admonitione epistolam terminat.

CAP. XII.

- I. Obsecro vos, fratres, per misericordiam Dei, ut exhibearis corpora vestra hostiam viuentem, sanctā, Deo placentem, rationabile obsequium vestrum.

Sanctifica-
tio Chri-
stiano ne-
cessaria.

EST adhortatio efficacissima ad rectum diuinæ gratiæ vsum assequendum, ac retinendum. Per ipsam Dei misericordiam (quam præcedentibus capitibus sublimiter prædicauerat) per quam saluati, id est, è statu damnationis erepti, ad statum salutis translati erant, per maximum & primum erga eos Dei beneficium, eos veluti adiurat & contestatur, ut loco externi sacrificij, & mactatæ victimæ, in quo summū Dei cultū Gentes ponebant, sui ipsius corporis sacrificium Deo offerant: corpus suum per actiones omnes externas Deo seu in Dei cultū exhibeant, veluti hostiam quandam, viuentem quidē, non mactatam corporaliter, sanctam tamen, & quæ maculam non habeat, cuius nec oculus malum respiciat, nec lingua immodestè loquatur, nec manus iniquè perpetret: Deo placentem, ad Dei nutum atque mandatum sua membra mouentē, ut sit rationabile obsequium,

λογικῶν